কুকিছেড়া যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল
দক্ষিণ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

কুকিছেড়া যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

জুলাই, ২০১৬

Approved

Divisional Forest Officer
Hailakandi Division
Hailakandi

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত নাম	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিষ্টেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সী ফ্ৰান্স ডেভেলপমেন্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ বিষয়ক অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্চিটী কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এম এল (CML)	চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড
কম্পেল' (COMPELO)	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	মাণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি (ইক'-ডেভেলপমেণ্ট কমিটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কৰ্মসূচী (এণ্ট্ৰি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন সংৰক্ষণ আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইট্ছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৱাই পি (FYP)	পঞ্চ বাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ ইয়াৰ্ছ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	গ্ৰিণ হাউছ গেছ
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গৱৰ্নমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আই ই চি (IEC)	তথ্য, শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেচন এণ্ড কমিউনিকেচন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্টাৰপ্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
এম ডি আৰ (MDR)	মুখ্য জিলা পথসমূহ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ নিয়োগ নিশ্চিত আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰুৰেল এমপ্লয়মেণ্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ' ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৱেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰণালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভায়ৰণমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰেষ্ট প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ' ডি আৰ (ODR)	অন্যান্য জিলা পথসমূহ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোড্‌ছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমাৰী হেল্‌থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প পৰ্যবেক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (পাৰ্টিচিপেট'ৰী ৰুৰল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	ৰিডিউচিং এমিচন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টেচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেচন প্লাচ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বনাঞ্চলিক বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	স্থিতিশীল উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেন্ট গ'ল্‌ছ)
এছ এল এফ (SLF)	নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ৰূপৰেখা (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেছিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সক্ষমতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু বিপদ (ষ্ট্ৰেংথ, উইক্‌নেছ, অপৰ্চুনিটী এণ্ড থ্ৰেট)
টি ভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও (ট্যাংগা ভিলেজ)
টিভি (TV)	দূৰদৰ্শন (টেলিভিছন)
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৱাইল্ড লাইফ ছেংচুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৱাইল্ডলাইফ (প্ৰটেকশন) এক্ট- ১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্ম পৰিকল্পনা চক্ৰ (ৱৰ্কিং প্লেন চাৰ্কোল)

উদ্ভিদ, গুল্মজাতীয় উদ্ভিদ, ভেষজ উদ্ভিদ আৰু অন্যান্য উদ্ভিদৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নামৰ তালিকা

ক্ৰমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	বন আম	ম্যাঙ্গিফেৰাসিলার্চা
২	বেলফাই/জলপাই	এলকোকাপ্রুয়ে গ্লোবিয়াবুণ্ডাম
৩	বান্দৰ ফেলা	ডাইসোক্সিলাম্বিনেক্টিফেৰাম
৪	বান্দৰ লাঠি/ সোণাকুৰি	লাসিয়া ফিস্টুলা
৫	বন শিমলু	বাম্বোক্সিগনোক
৬	ভাতকুৰ	ভিটেক্সহেটেৰিচাফিলা
৭	ভোলা	মনস ল্যাক্রিগাটা
৮	ভুবি	বাক্কাউৰেওস্যাপিডাৰ
৯	ভুৰি	ট্ৰেউই নিউডিফ্লোৰা
১০	বৰুণ	ক্ৰ্যাটায়েৰাৰিলিজিওসা
১১	বেলা	স্যাপিয়াম বাক্কাটাম
১২	ভ্ৰাদ্রুক	ভিটেক্সপিউবসেন্স
১৩	ছাটিম	আলস্টোনিয়াস্কলাৰিস
১৪	কালিগোড়া	ব্যাম্বুসাভালগাৰস
১৫	কৰাইল	ডেণ্ড্রোকেলামুস্ট্রিক্টাস
১৬	খাং	ডেড্রোকালামুসলোঙ্গিসপ্যাথাস
১৭	আনচু উদ্ভিদ	মোৰিন্ডাটিংকটোৰায়া
১৮	মদাৰ	ক্যালোট্রোপিস জাইগেন্টিয়া
১৯	স্বৰ্ণলতা	ট্ৰ্যাকচেলো সপাৰমামফ্র্যাগ্রান্স
২০	আতলাৰি উদ্ভিদ	পলিগোনুম্বাবাৰ্বাটাম
২১	লজ্জাৱতী	মিমোসা পুডিকা
২২	আবু টেঙা	অণ্টিডেমাগিডন্দ্ৰম
২৩	আমচিৰিকা	আকাসিয়া কন্‌সিনা
২৪	সৰ্পগন্ধা	ৰাউউলফিয়া সাৰ্পেন্টাইন
২৫	আলখনি	ক্যাসিয়াটোৰা
২৬	নল, খাগৰি, ইকৰা	ফ্রাগমিটেসকার্কা
২৭	চালমোগ্ৰা	হাইডনোকাৰ্পাসকুৰ্জিল
২৮	হৰতকি	টাৰ্মিন্যালিয়াচেবুলা
২৯	গমাৰি	গমেলিনা আৰবোৰিয়া

৩০	কদম	অ্যানথ্রোকফ্যালাস কদম্ব
৩১	জাম	ইঙ্গোনিজাম্বোস
৩২	নাগেশ্বৰ	মেসুয়াফেৰিয়া
৩৩	চাম	আৰ্টোকৰ্পাস চাপ্লাসা
৩৪	ঘোঁড়া নিম	
৩৫	পিং	সাইলোমেট্ৰা পোলিয়াড্ৰা
৩৬	মৰৈ	
৩৭	ছাটিম	আলস্টোনিয়াস্কলাৰিস
৩৮	কঁশ	সাকচাৰাম ওসেৰাম
৩৯	খাগৰি	সাকচাৰাম স্পনটানিয়াম
৪০	ইকৰা	এৰিয়ানথাম ৰ্যাভেনিয়াক
৪১	নল	ফ্ৰ্যাগমিটেসকাৰ্কা
৪২	ৰেমা	থাইসানোলায়েনা ম্যাক্সিমা

কুকিছেড়া যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল, দক্ষিণ অসম চক্র

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

সূচীপত্র

অধ্যায়	শিৰোনাম	পৃষ্ঠা নং
	অধ্যায় - এক	
১	পৰিচয়	৮
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা	৯
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ ৰূপৰেখা	১৩
৪	জীৱিকা সম্পদৰ ৰূপৰেখা আৰু স্পৰ্শকাতৰতা	২০
৫	উপলব্ধ পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী	২২
	অধ্যায় -দুই	
৬	ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু ভাবুকি আৰু দূৰত্ব বিশ্লেষণ	২৭
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা	৩১
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	৩২
৯	বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা	৩৬
১০	প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট	৫২
	অধ্যায় -তিনি	
	তালিকা, মানচিত্র আৰু পৰিশিষ্ট	৫৭

কুকিছেড়া যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
হাইলাকান্দি বন বিভাগ, দক্ষিণ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - ১

Divisional Forest Officer
Hailakandi Division
Hailakandi

১। পৰিচয়

১.১ : প্ৰকল্পৰ বিষয়ে ঃ

অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)ৰ লক্ষ্য হৈছে 'বহুমুখী আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰা আৰু আঁচনিৰ লক্ষ্যস্থানসমূহত বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, যাতে বনজ আৰু অনা-বনজ সম্পদসমূহৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াক উদগনি জনাব পাৰি।' এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যক এনেদৰে উল্লেখ কৰা হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ ব্যৱস্থা পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ ঘূৰাই নিয়াৰ লগতে সম্প্ৰদায়সমূহৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিব পৰা যায়, যাতে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ নিশ্চিত হয়।' অসম চৰকাৰৰ সহযোগত এই প্ৰকল্পৰ বাবে পুঁজিৰ যোগান দৰিছে এজেন্সী ফ্ৰান্স ডি ডেভেলপমেণ্ট (এ এফ ডি) অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স বিকাশ এজেন্সীয়ে। উল্লিখিত প্ৰকল্পৰ অধীনত পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনকে ধৰি সকলো কাম কৰিবলৈ অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প ছ'চাইটী (এ পি এফ বি চি ছ'চাইটী) বাধ্য।

১.২ ঃ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মূল্য সংযোজনেৰে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰসাৰৰ বাবে এই প্ৰকল্পত ব্যৱসায়িক প্ৰচাৰ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থাৰ দৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা চাপৰ ফলত এনে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে। বৰ্তমানে উপলব্ধ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু বজাৰ সেৱাসমূহৰ বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মূল্য সংযোজনৰ অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ লগতে অবনজ নিৰ্ভৰশীল জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া অনুসন্ধান কৰি সম্প্ৰদায়সমূহৰ সদস্যসকলক দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সফলতা বৃদ্ধি কৰা উচিত।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অৱ্ এণ্ট্ৰ'প্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ' প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

এই প্ৰকল্পৰ নিয়ম অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত 'বিভিন্ন গাঁৱত অভিযান আৰু বন উন্নয়ন, বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল লোকসকলক জীৱিকা সমৰ্থন আৰু লক্ষ্য অনুসৰি দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনা' অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ইয়াত বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা বিকাশ উভয়ে অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

১.৩ কুকিছেৰা জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ হাইলাকান্দি জিলাৰ অন্তৰ্গত কুকিছেৰা জে এফ এম চিৰ বাবে প্ৰণয়ন কৰা ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ তথ্য তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। এই জে এফ এম চি হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ দক্ষিণ অসম বন চক্ৰৰ অন্তৰ্গত। পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত সম্প্ৰদায়ৰ বিশদ বিৱৰণ দিয়া হ'ল।

২। এলেকাৰ সাধাৰণ বিৱৰণ

২.১ সাধাৰণ বিৱৰণ

হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল দক্ষিণ অসম চক্ৰৰ অন্তৰ্গত। এই বন সংমণ্ডলৰ সীমা হাইলাকান্দি জিলাৰ ভিতৰতেই আবদ্ধ। এই বন সংমণ্ডলৰ মুঠ ভৌগোলিক আয়তন ১৩২৭ বৰ্গকিঃমিঃ। হাইলাকান্দি জিলাত পথ আৰু ৰে'লৰে নেটৱৰ্ক যথেষ্ট উন্নত। জিলাৰ প্ৰৱেশ পথত আছে পাঁচগ্ৰাম। পাঁচগ্ৰাম হৈয়েই দেশৰ অন্যান্য অংশৰ সৈতে এই জিলাৰ যোগাযোগ। পাঁচগ্ৰাম হৈ পাৰ হৈছে ৫৪ নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ। পাঁচগ্ৰামৰ মাজেদিয়েই বদৰপুৰ জংচন (কৰিমগঞ্জৰ অন্তৰ্গত) আৰু শিলচৰ জংচনৰ (কাছাৰ জিলাৰ অন্তৰ্গত) সৈত এই জিলাৰ ৰে'ল যোগাযোগ সংযুক্ত হৈছে। ৰে'লপথৰ এটি শাখা পাঁচগ্ৰামৰ পৰা ভৈৰৱীলৈ (মিজোৰাম আন্তঃৰাজ্যিক সীমান্ত) গৈছে, যিটোৱে জিলাখনক দুটা ভাগত বিভক্ত কৰিছে। জিলাৰ পশ্চিম সীমান্ত উত্তৰৰ পৰা দক্ষিণলৈ লুচাই পাহাৰ পৰ্যন্ত বিস্তৃত। গুটগুটি জুৰিৰ পৰা ছাতাচূড়া পৰ্যন্ত বিস্তৃত হৈ আছে পাহাৰৰ ঢাল। এই পাহাৰ শ্ৰেণীৰ উচ্চতা ৬০০ মিটাৰ। ছাতাচুড়াৰ পৰা পাহাৰৰ ঢাল ক্ৰমে উত্তৰ দিশে নিম্ন এলাকালৈ নামি আহিছে আৰু শেষ হৈছে বদৰপুৰৰ নিকটৱৰ্তী এলেকাত। পূব দিশত লুচাই পাহাৰ হাইলাকান্দি, কাছাৰ আৰু মিজোৰাম সীমান্তত আহি মিলিছে। তাৰ পৰা অনুচ্চ টিলা তললৈ ১০০ মিটাৰ এলেকা পৰ্যন্ত সিচঁৰতি হৈ আছে আৰু এইসমূহ টিলাৰ বেছিভাগেই চাহ বাগান এলেকাৰ ভিতৰত পৰিছ। লুচাই পাহাৰৰ পৰা নামি আহিছে ধলেশ্বৰী নদী। ঝালনাছড়া, পালাইছড়া, কুকিছড়া, ৰূপাছড়াৰ দৰে কিছু ডাঙৰ ডাঙৰ জুৰিও উত্তৰ দিশে প্ৰৱাহিত হৈ এই নদীতে আহি মিলিছে। তাৰপিছত ৰূপাছড়াৰ কাষত মানুহৰ দ্বাৰা খন্দা কাটাখাল নামৰ খালৰ দ্বাৰা বিভাজিত হৈছে।

জিলাৰ সমতল এলেকাত যথেষ্ট মৃত নদী আৰু জুৰি আছে। এইসমূহৰ অধিকাংশই বাৰিষা পানীৰে পূৰ্ণ হৈ মূল নদীৰ সৈতে সংযুক্ত হৈ যায়। ইয়াৰ উপৰি এই জিলাত আছে অনেক বিল আৰু ডাঙৰ ডাঙৰ জলাশয়। এইসমূহৰ বেছিভাগেই আছে উত্তৰ দিশে ২৪°৩০' অক্ষাংশত। ইয়াৰ সমান্তৰালভাৱে অৰ্থাৎ দক্ষিণ দিশে ভৌগোলিক এলেকা ক্ৰমশঃ পাৰ্বত্য এলেকাত পৰিণত হৈ ছাতাচূড়াৰ ঢালত আহি মিলিছে।

২.২ অৱস্থিতি

সমগ্ৰ সংমণ্ডলটো ৯২°২৫' পূব দ্ৰাঘিমাংশ আৰু ২৪°৫৩' উত্তৰ অক্ষাংশত অৱস্থিত আৰু উচ্চতা ২১ মিটাৰ (৬৮.৮ ফুট)। উত্তৰ আৰু পূব সীমান্তত আছে কাছাৰ জিলা আৰু পশ্চিমে কৰিমগঞ্জ জিলা। দক্ষিণে আছে মিজোৰামৰ সৈতে আন্তঃৰাজ্যিক সীমান্ত। জিলাৰ সদৰ হাইলাকান্দি আৰু তাতেই আছে বন সংমণ্ডল কাৰ্যালয়। হাইলাকান্দিৰ উপৰি অন্যান্য প্ৰধান চহৰসমূহ হ'ল, পাঁচগ্ৰাম, লালাবজাৰ, কাটলিছড়া, কুকিছড়া আৰু ঘাৰমুৰা বজাৰ। পাঁচগ্ৰাম হ'ল ঔদ্যোগিক চহৰ, য'ত আছে কাছাৰ কাগজ কল (ভাৰত চৰকাৰৰ অধীনস্থ হিন্দুস্তান পেপাৰ কৰ্পʼৰেচন লিমিটেডৰ এটি গোট)।

২.৩ মাটি

জিলাৰ মধ্যাঞ্চল সমভূমি হ'লেও পূব আৰু পশ্চিম প্ৰান্তে বহু অনুচ্চ টিলা সিঁচৰতি হৈ আছে আৰু দক্ষিণ সীমান্তত আছে উচ্চ পাহাৰ শ্ৰেণী। সমগ্ৰ বৰাক উপত্যকাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে হাইলাকান্দি জিলাত উত্তৰৰ পৰা দক্ষিণলৈ কেইবাটাও ভূতাত্ত্বিক গাঁথনি দেখিবলৈ পোৱা যায়। ইয়াৰ কাৰণ হ'ল সুৰমা উপত্যকাৰ অংশটো উত্তৰ-দক্ষিণে ঢৌৰ দৰে একা-বেঁকাভাৱে সংকুচিত। ইয়াৰ ফলতেই ইয়াত উপত্যকাৰ সমতল আৰু পাহাৰ শ্ৰেণীৰ অৱস্থান দেখা যায়। উপত্যকাটোৰ সকলোতকৈ প্ৰাচীন শিলাস্তৰ হৈছে বড়াইল পাহাৰৰ বালিশিল। সুৰমা উপত্যকাৰ নিম্নভাগ ঘন সংবদ্ধ পাহাৰ। এই পাহাসমূহ ঘন জংঘলেৰে আবৃত আৰু

চাহখেতিৰ অনুপযোগী। ভূপৃষ্ঠৰ স্তৰসমূহ কোমল বালিশিল আৰু নৰম শ্লেটজাতীয় শিলেৰে গঠিত। সুৰমা শ্ৰেণীৰ উজনি অংশৰ ভূস্তৰ নৰম বালিমিশ্ৰিত শ্লেটজাতীয় শিল আৰু মিশ্ৰিত বালিশিলেৰে গঠিত। এই ভূস্তৰত টিলা শ্ৰেণীৰ লগেলগে গঢ়ি উঠিছে জলাহভূমি এলেকা। পাহাৰ শ্ৰেণীত টিপম শ্ৰেণীৰ শিলাও দেখা যায়। এই ভূস্তৰৰ শিলা অপেক্ষাকৃতভাৱে কঠিন। সুৰমা পাহাৰ শ্ৰেণীৰ ওপৰ অংশত অথবা টিপম স্তৰৰ ভূভাগতেই অধিকাংশ চাহ বাগান আছে। উপত্যকাটোৰ ভূতাত্ত্বিক গঠন লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায়, ভূমিক্ষয় ৰোধ কৰিবলৈ হ'লে ইয়াত মাটি আৰু পানী সংৰক্ষণৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা খুবেই জৰুৰী। এলেকাৰ শম্বুক গতিৰ ভূতাত্ত্বিক ভূমিক্ষয় প্ৰক্ৰিয়াক মানুহে ত্বৰান্বিত কৰি তুলিছে। পি ইভান্সে অঞ্চলটোৰ ভূতাত্ত্বিক বিষয়টোৰ ওপৰত এই শতিকাৰ আৰম্ভণিতে বিশদভাৱে অধ্যয়ন কৰিছে। তেওঁ কয় যে এই এলেকাসমূহৰ ভূমিক্ষয় প্ৰক্ৰিয়া ভূতাত্ত্বিকভাৱে এতিয়াও ক্ৰিয়াশীল আৰু পৰিস্থিতি উদ্বেগজনক।

২.৪ জলবায়ু

এই বিভাগৰ জলবায়ু উপগ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় মৌচুমী নিৰ্ভৰ। বাৰ্ষিক বৃষ্টিপাতৰ পৰিমাণ ২৫০০ মিঃমিঃৰ পৰা ৩৩০০ মিঃমিঃ পৰ্যন্ত। এলেকাৰ বাৰ্ষিক গড় বৃষ্টিপাতৰ পৰিমাণ ৩০০০ মিঃমিঃ আৰু এপ্ৰিল/মে'ৰ পৰা ছেপ্টেম্বৰ/অক্টোবৰৰ ভিতৰতেই ৮০-৮৫% বৃষ্টিপাত হয়। ডিচেম্বৰ আৰু জানুৱাৰী মাহ সাধাৰণতে সবাতোকৈ শুষ্ক। গ্ৰীষ্মকালত সৰ্বাধিক গড় তাপমাত্ৰা ৩৫° চেলচিয়াছ আৰু সৰ্বনিম্ন গড় তাপমাত্ৰা ২৬° চেলচিয়াছ। শীতকালত সৰ্বাধিক গড় তাপমাত্ৰা ২৫° চেলচিয়াছ আৰু সৰ্বনিম্ন গড় তাপমাত্ৰা ১১° চেলচিয়াছ। বৰ্ষাকালত এই জিলা বানত প্লাৱিত হয়।

২.৫ পানী

লঙ্গাইৰ বহুসংখ্যক জুৰি আৰু চিংলা উপনৈসমূহৰ উপৰি বৰাকৰ উত্তৰৰ বহু জুৰি হ'ল খোৱাপানীৰ উৎস। গাঁওবাসীয়ে নিজৰা, কুঁৱা আৰু দমকলৰ পৰাই খোৱাপানী সংগ্ৰহ কৰে। ভূগৰ্ভৰ জলস্তৰ সাধাৰণতে ওপৰতেই আৰু সমতল এলেকাত ২-৩ মিটাৰ খনন কৰিলেই পানী পোৱা যায়। শীতকালি ভূগৰ্ভৰ জলস্তৰ ৬-১০ মিটাৰ তললৈ নামি যায়। পাহাৰৰ ঢাল এলেকাত বন ধ্বংসৰ ফলত পানীৰ সৈতে প্ৰচুৰ পৰিমাণৰ বালিমাটি, বালি আৰু অন্যান্য পদাৰ্থ নামি আহে। শীতকালি বেছিভাগ জুৰিয়ে শুকাই যায়।

২.৬ পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য

এই বন সংমণ্ডলৰ প্ৰধান বনজ সম্পদসমূহ হ'ল, কাঠ, বাঁহ, বেত, শিল, বালিৰে সমৃদ্ধ এই বনাঞ্চলৰ মূল্যৱান গছসমূহ হ'ল, চেগুণ, সুন্দি, গমাৰি ইত্যাদি। এই বন সংমণ্ডলৰ পৰা বিপুল পৰিমাণৰ বাঁহ সংগ্ৰহ কৰি পাৰ্শ্ববৰ্তী জিলাৰ কাগজকললৈ যোগান ধৰা হয়। ইয়াত বনাঞ্চলৰ স্থানীয় বৈশিষ্ট্যৰ বিভিন্নতা চকুত পৰে। বন সংমণ্ডলৰ পাহাৰ এলেকাৰ বনাঞ্চলসমূহত পোৱা যায় গমাৰি, চাম, গুৰ্জন, মৰিচাসুন্দি, তিল সুন্দি, হেৰোহিতা, পমা, গাণ্ড্ৰই, কুৰ্টা, কৰৈ ইত্যাদি। নামনিৰ পাহাৰৰ বনসমূহত তুলা, কদম, জাম, আৱাল, কুৰ্টা, নাহৰ, চালতে, বনক, হৰতকি, পিং ইত্যাদি প্ৰচুৰ পৰিমাণে পোৱা যায়। এই পৰিৱেশতান্ত্ৰিক অঞ্চলৰ য'তে পাৰ্বত্য বনভূমি আহি সমতল বনভূমিত মিলিছে, সেই এলেকাত জলাহভূমিৰ বনভূমিও আছে। এই বনভূমিত তৰা, ইকৰা, নল, খাগৰি আদিৰ লগতে আছে জাৰুল, পাৰলি ইত্যাদি প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদো। এই বনাঞ্চলত প্ৰায় ৯ প্ৰজাতিৰ বাঁহ আছে। কোনো কোনো এলেকা/পৰিত্যক্ত ঝুমখেতিৰ এলেকা সম্পূৰ্ণভাৱে বাঁহৰ জোপোহালৈ পৰিণত হৈছে। ইয়াত প্ৰধান প্ৰধান প্ৰজাতিৰ বেত পোৱা যায়। এইসমূহ হ'ল, গোল্লা, মোনা, জাল্লিয়াদ আৰু সুন্দি। বেতৰ এলেকা অত্যন্ত নগণ্য আৰু এইসমূহ অত্যন্ত দূৰৱৰ্তী এলেকাত থকাৰ বাবে বাণিজ্যিক উদ্দেশ্যত বেত ব্যৱহাৰৰ সুবিধা নাই। অতীতত বেত ব্যৱস্থাপনাৰ বিষয়ে বিশদভাৱে কিছু পৰামৰ্শ দিয়া হ'লেও বেত সংগ্ৰহ আৰু ব্যৱসায়

প্ৰধানতঃ বেআইনী আৰু নিয়ন্ত্ৰণহীনতাৰে গুচি গৈছে। যদি বেত সংৰক্ষণৰ বাবে কোনো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা নহয় তেতিয়াহ'লে এই বনাঞ্চলসমূহত বেত সম্পূৰ্ণভাৱে বিলুপ্ত হৈ যাব।

উদ্ভিদ বৈচিত্ৰ্যৰ লগে লগে এই বন সংমণ্ডল বহু প্ৰজাতিৰ বন্যপ্ৰাণীৰো নিবাস। এই প্ৰাণীসমূহৰ ভিতৰত আছে ফল বাদুলী, বাঘ, হাতী, ছান বিয়াৰ প্ৰজাতিৰ ভালুক, জিয়ান্ট স্কোৱাইৰেল, হগ ডিয়াৰ (হৰিণা), শিয়াল, বনগাহৰি, নদী কাছ আৰু অন্যান্য প্ৰজাতিৰ কাছ, ভাৰতীয় প্ৰজাতিৰ অজগৰ, বেম্ব' ভাইপাৰ (গোম সাপ), ফেঁটীসাপ ইত্যাদি। হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ অধীনত আছে ২খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল। এইকেইখন হ'ল, ইনাৰ লাইন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু কাটাখাল সংৰক্ষিত বনাঞ্চল। এই বনাঞ্চলৰ মুঠ আয়তন ৭৪১,১৫১ বৰ্গকিঃমিঃ।

তালিকা- ১ ঃ হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ অধীনস্থ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ তালিকা

সংমণ্ডলৰ নাম	সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ নাম	মুঠ নথিভুক্ত এলেকা (হেক্টৰ)
হাইলাকান্দি	ইনাৰলাইন	৩৯৮৪৯.৪৫
	কাটাখাল	১৩৯৮৬.২৯
	মুঠ	৫৩৮৩৫.৭৪

২.৭ **বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰ ঃ** এই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত নিম্নোক্ত দুই ধৰণৰ বনভূমি আছে ঃ

১। কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় চিৰহৰিৎ বনাঞ্চল

২। কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় অৰ্ধ-চিৰহৰিৎ বনাঞ্চল

সংমণ্ডলৰ উত্তৰ আৰু পূব দিশৰ অংশত আছে কাছাৰ গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় চিৰহৰিৎ বনাঞ্চল। ইয়াৰ ঢাল এলেকা থিয় আৰু কৃষিৰ অনুপযোগী। তাৰ উপৰি এই এলেকা শিলাময় আৰু ছায়াময় উপত্যকা। এই বনাঞ্চলৰ বেছিভাগ এলেকা গঢ়ি উঠিছে পাহাৰৰ ঢালৰ নিম্নভাগত। এই বনভূমি দুটা পৃথক বৈশিষ্ট্য যথাক্ৰমে ডিপ্টেৰোকাৰ্পাস্টাৰ্বিনেটাস আৰু পালাকুইউম্পেলিয়ানথাম বৰ্গৰ উদ্ভিদ প্ৰজাতিসমূহৰ দ্বাৰা গঠিত। কিন্তু ব্যাপক ঝুমখেতিৰ কাৰণে এই বনাঞ্চল দ্ৰুতভাৱে বাঁহৰ জোপোহা বা ক্ষণস্থায়ী উদ্ভিদৰ বনভূমিত পৰিণত হৈছে আৰু এক ক্ষুদ্ৰ এলেকাত সীমাবদ্ধ হৈ পৰিছে।

২.৮ **জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত নামি অহা বিপদ**

* ব্যাপক হাৰত কাঠখৰি আৰু নিম্ন উৎপাদিত বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহৰ লগে লগে বনাঞ্চলত পশুচাৰণৰ ফলত বনাঞ্চলৰ ওপৰত মানুহৰ চাপ বৰ্তমান বাঢ়ি গৈছে। ইয়াৰ ফলত বহু প্ৰজাতিৰ বসতিস্থানৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছে। অকৰ্তৃত্বশীলভাৱে মানুহৰ দ্বাৰা দ্ৰুত হাৰত বন ধ্বংস আৰু বসতি স্থাপনৰ বিষয়টো বন বিভাগে লক্ষ্য কৰিছে। উচ্চ এলেকাসমূহত ঝুমখেতি, সমভূমিত কৃষিকাৰ্য, পাণ ঝুম আৰু বেআইনীভাৱে গছকটাও বন বিভাগৰ দৃষ্টিগোচৰ হৈছে। ইয়াৰ ফলত বনাঞ্চলত বন প্ৰজাতিৰ সংখ্যাগত সমৃদ্ধি, বনভূমিৰ বিন্যাস আৰু উৎপাদনশীলতাৰ ক্ষেত্ৰত ব্যাপক স্থায়ী আৰু অস্থায়ী পৰিৱৰ্তন ঘটিছে।

* অকৰ্তৃত্বশীলভাৱে ভাৰাতীয়া আৰু 'আধিয়াৰ' ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে উপযুক্ত নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ

নকৰাত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল ধীৰে ধীৰে মানুহেৰে পৰিপূৰ্ণ হোৱাৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হৈছে। লক্ষণীয় বিষয় হ'ল যে স্বীকৃত গাঁওবাসীয়ে নিজেই বেদখলৰ কেন্দ্ৰত পৰিণত হৈছে। সময় যিমানে আগবাঢ়িছে, এই পৰয়ালসমূহৰ আকাৰো সিমানে বাঢ়ি গৈছে। পূৰ্বতে এইসকল লোকে অতিৰিক্ত মাটিৰ বাবে অনুমতি লৈছিল আৰু বন বিভাগে বিভিন্ন আনুষ্ঠানিকতা সম্পূৰ্ণ কৰি যথাসময়ত অতিৰিক্ত মাটি ব্যৱহাৰ কৰাৰ আবেদন মঞ্জুৰ কৰিছিল। বনাঞ্চল (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮০ বলৱৎ হোৱাৰ পৰা এই নিয়ম ব্যাহত হয়। তেতিয়াৰ পৰাইগাঁওবাসীয়ে এটাৰ পিছত আন এটা টিলা দখল কৰি গৈছে আৰু অধিকভাৱে কৃষিভূমি বেদখল কৰি গৈছে।

* **ৰিয়াং শৰণাৰ্থীৰ সমস্যা ঃ** হাইলাকান্দিৰ দক্ষিণে মিজোৰাম ৰাজ্য। এই ৰাজ্যৰ জনসাধাৰণ প্ৰধানতঃ খ্ৰীষ্টান। এক শতাব্দী আগে এই ৰাজ্যৰ অধিবাসীসকলৰ গৰিষ্ঠ অংশই খ্ৰীষ্টান ধৰ্মত দীক্ষিত হয়। এই ধৰ্মান্তৰকৰণৰ ফলত এই অঞ্চলত এক নতুন সামাজিক সংঘাত মূৰ দাঙি উঠে। অৰ্থাৎ বিভিন্ন সামাজিক গোষ্ঠীসমূহৰ মাজত, বিশেষকৈ খ্ৰীষ্টান উপজাতি আৰু অ-খ্ৰীষ্টান হিন্দু উপজাতিসমূহৰ মাজত সামাজিক উত্তেজনা দেখা দিয়ে। অতীতত পি এন ভট্টাচাৰ্যই এই পৰিকল্পনাত এই বনৰ সংঘাতৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল। ৰিয়াং আৰু মিজো সম্প্ৰদায়ে পূৰ্বেও সৰু-ডাঙৰ সংঘাতত লিপ্ত হৈছিল।

* ১৯৯৭ চনৰ ডিচেম্বৰৰ সংঘষৰ সময়ত প্ৰায় ৬৬টা (প্ৰত্যক্ষদশীৰ মতে এই সংখ্যা দুশ) ৰিয়াং শৰণাৰ্থী পৰিয়াল ইনাৰ লাইন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ মুকাম আৰু ভৈৰৱী ব্লকত আহি আশ্ৰয় লয়। এইখিনিতে উল্লেখ কৰা প্ৰয়োজন যে এই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত আগৰে পৰাই যথেষ্টসংখ্যক গৃহহীন লোকে আশ্ৰয় লৈছিল। মিজোৰাম সীমান্তৰ সিপাৰৰ পৰা যদি নিৰন্তৰ অনুপ্ৰৱেশ বন্ধ কৰাৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা নহয় তেতিয়াহ'লে নিকট ভৱিষ্যতে সমগ্ৰ মুকাম আৰু ভৈৰৱী ব্লক বেদখলকাৰীসকলৰ দখললৈ চল যাব। এই অঞ্চলত বন বিভাগে নিজৰ উপস্থিতি প্ৰকাশত ব্যৰ্থ হৈছে। যথাসম্ভৱ সোনকালে শৰণাৰ্থীসকলক তেওঁলোকৰ আগৰ ঠাইলৈ ঘূৰাই পঠাব লাগিব (ডঃ ডব্লিউ পি ১৯৯৯-২০১০)। দ্ৰুতহাৰত নিশ্চিহ্ন হোৱাৰ পথত উদ্ভিদ আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ বহু প্ৰজাতি। এইসমূহক ৰক্ষা কৰাৰ বাবে যথোপযুক্ত সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ ৰণকৌশল গ্ৰহণ কৰা জৰুৰী। সাম্প্ৰতিক দিনসমূহত গ্ৰীষ্মমণ্ডলীয় বনাঞ্চলসমূহ প্ৰাকৃতিক তথা মানুহৰ তৰফৰ পৰা অহা গুৰুতৰ ভাবুকিৰ সন্মুখীন হৈছে। ইয়াৰ পৰিণামস্বৰূপে যথেষ্টসংখ্যক প্ৰজাতি বিলুপ্ত হোৱাৰ বিপদে দেখা দিছে। ফলত বৃক্ষ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ বিষয়টোক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া অনিবাৰ্য হৈ পৰিছে।

৩। গাঁৱৰ আৰ্থসামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ পৰিচয়

৩.১ মূল তথ্য

কুকিছেড়া জে এফ এম চি মাটিজুৰি বনাঞ্চলিকৰ অন্তৰ্গত। জে এফ এম চিটো ২০০৫ চনৰ জুন মাহত (পঞ্জীয়ন-পত্ৰমতে) হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল প্ৰশাসনৰ অধীনত পঞ্জীয়ন কৰা হয়। এই বনগাঁও ইনাৰ লাইন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত অৱস্থিত।

তালিকা- ক ঃ জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

ক্ৰমিক নং	বিষয়	মূল তথ্য
১	জে এফ এম চিৰ নাম	কুকিছেড়া
২	ৰাজহ গাঁৱৰ নাম	বাংলা ভাষা বনগাঁও
৩	গাঁও পঞ্চায়ত/ভি চি ডি চি	বৰুণছেড়া-কুকিছেড়া
৪	ৰাজহ চক্ৰ	কাটলিচেড়া
৫	মহকুমাৰ নাম	কাটলিচেড়া
৬	জিলা	হাইলাকান্দি
৭	বন সংমণ্ডল	হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল
৮	বন আঞ্চলিক	কুকিচেড়া মণিপুৰ বজাৰ আঞ্চলিক
৯	বন লাট	কুকিচেড়া
১০	গাঁও পঞ্চায়তৰ নাম	কুকিচেড়া, বৰুণচেড়া
১১	গঠনৰ বছৰ	২০০৫
ক)	পঞ্জীয়ন নম্বৰ	SAC/HKD/21
১২	জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমা	তলত দিয়া ধৰণৰ উত্তৰ ঃ বৰুণচেড়া দক্ষিণ ঃ কান্নাবস্তি পশ্চিম ঃ খাথালতলি পূব ঃ মিজোৰাম

উৎস ঃ জে এফ এম চিৰ তথ্য আৰু পি আৰ এ অনুশীলনত আলোচনা

৩.২ কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ

নিম্নোক্ত তালিকাত জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ দিয়া হ’ল।

তালিকা-খ ঃ কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৰৰণ

নাম	অভিভাৱকৰ নাম	বয়স	শিক্ষা	পদৱী
দয়াজয় ৰিয়াং	পিতা-প্ৰয়াত কৃষ্ণজয় ৰিয়াং	৭২	তৃতীয় উত্তীৰ্ণ	সভাপতি
মনোজ কুমাৰ সিন্‌হা	পিতা-প্ৰয়াত মনিয়া সিন্‌হা	৫০	উচ্চতৰ মাঃ	সদস্য সচিব (এফ আৰ I)
আহানন্দ ৰিয়াং	পিতা-প্ৰয়াত প্ৰিলম্বু ৰিয়াং	৫৫	পঞ্চম	সদস্য
ধোলা ৰিয়াং	পিতা- ৰোছেমাৰী ৰিয়াং	৫৫	-	সদস্য
ফাল্গুণ্টি ৰিয়াং	পিতা- গোপাল ৰিয়াং	২০	উঃ মাঃ	সদস্য
শ্ৰীমতী পুখুতি ৰিয়াং	পতি- ছিষ্টৈৰায় ৰিয়াং	৪১	-	সদস্য
ফুই লাংগাৰায় ৰিয়াং	প্ৰযত্নে- চুকুজয় ৰিয়াং	৬৮	-	সদস্য
অংকাজয় ৰিয়াং	প্ৰযত্নে- পূৰ্ণজয় ৰিয়াং	৬৫	-	সদস্য
সুন্দৰাম ৰিয়াং	প্ৰযত্নে- নেৰোজয় ৰিয়াং	৪৫	পঞ্চম	সদস্য
জয়ন্ত ৰিয়াং	ৰণ্টুছা মজুমদাৰ	৪৪	পঞ্চম	সদস্য
দেলৈয়াৰাং ৰিয়াং	দনহোলা ৰিয়াং	১৯	সপ্তম	সদস্য

উৎস ঃ জে এফ এম চি তথ্য

৩.৩ পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যাৰ বিন্যাস

এই গাঁৱত থকা ১৬১টা পৰিয়ালৰ ৬৩টাৰ সমীক্ষা চলোৱা হয়। ইয়াৰ ভিতৰত ৮টা পৰিয়াল দাৰিদ্ৰ্য সীমা ৰেখাৰ তলৰ (বি পি এল)।

তালিকা- গ ঃ জে এফ এম চিৰ জনবিন্যাস

জনবিন্যাস

জাতি/সম্প্ৰদায়	পৰিয়াল	পুৰুষ	মহিলা	মুঠ
সাধাৰণ	০	০	০	০
অ' বি চি	০	০	০	০
অুসূচিত জাতি	০	০	০	০
অনুসূচিত জনজাতি	৫৯	১৭৪	১৬৬	৩৪০
সংখ্যালঘু	০	০	০	০
অন্যান্য	৪	১৩	১২	২৫
মুঠ	৬৩	১৮৭	১৭৮	৩৬৫

মুঠ জনসংখ্যা ৩৬৫, ইয়াৰ ভিতৰত ১৮৭জন পুৰুষ আৰু বাকী সদস্যসকল মহিলা।

এই তথ্যৰ পৰা দেখা যায় ঃ

(১) প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা ৬

(২) লিঙ্গানুপাত হ'ল, প্ৰতি ১০০জন পুৰুষৰ বিপৰীতে মহিলা ৯৫গৰাকী।

তালিকা- ঘ ঃ বয়স বিন্যাস

বয়স শ্ৰেণী	< ৫ বছৰ	৫-১৮ বছৰ	১৮-৪৫ বছৰ	৪৫-৬০ বছৰ	> ৬০ বছৰ
পুৰুষ	২৮	৫৫	৫৪	২২	১৪
মহিলা	১৬	৬৪	৬৫	১১	৯
মুঠ	৪৪	১১৯	১১৯	৩৩	২৩

৩.৪ শিক্ষা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন

প্ৰাপ্ত তথ্য অনুযায়ী ৬৬ শতাংশৰো বেছি লোক সাক্ষৰ। এই জনসংখ্যাৰ অধিকাংশ সদস্যৰ শিক্ষাগত অৰ্হতা স্কুল পৰ্যায়ৰ। ইয়াৰ উপৰি তুলনামূলকভাৱে কেইটামান পৰিয়ালৰ সদস্যই কলেজ পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে।

তালিকা - ঙ ঃ শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ বিৰৰণ

বয়স শ্ৰেণী	প্ৰাথমিক	মধ্য ইং	উচ্চ মাধ্যমিক	দ্বাদশ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	নিৰক্ষৰ
< ২৫ বছৰ পুৰুষ	০	২১	৭	০	০	০	৮
< ২৫ বছৰ মহিলা	৪৬	৮	৪	১	০	০	২৮
> ২৫ বছৰ পুৰুষ	০	১২	১০	১	০	০	৩০
> ২৫ বছৰ পুৰুষ	৫	০	৪	০	০	০	৫৭
মুঠ	৫১	৪১	২৫	২	০	০	১২৩

জীৱিকাৰ দক্ষতাই সাধাৰণতে বিভিন্ন অৱস্থিতি সামৰি লয়— আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক। জে এফ এম চি এলেকাত, অনানুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়ন মানে হ'ল পৰম্পৰাগত দক্ষতা। লোকসকলৰ তলৰ ক্ষেত্ৰসমূহত পৰম্পৰাগত দক্ষতা আছে।

ক) কৃষি

খ) কাঠমিস্ত্ৰী

চৰকাৰে দেশৰ লগতে ৰাজ্যতো আনুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়নৰ বাবে সক্ৰিয়মূলকভাৱে কাম কৰিছে।

৩.৫ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

জনসংখ্যাই বিস্তৃতভাৱে কৃষি আৰু পশু পালনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ

কৃষিভূমি ঃ ১৩.৫ হেক্টৰ

বৃক্ষাচ্ছাদিত ভূমি ঃ ১৬ হেক্টৰ

বসতি এলেকা ঃ ১৩.৫ হেক্টৰ

জলাশয় ঃ ৪ হেক্টৰ

পতিত ভূমি ঃ ১৩.৩ হেক্টৰ

অন্যান্য ঃ জনসংখ্যাৰ সৰহভাগে অধিকভাৱে কৃষিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

৩.৬ ভূমি মালিকানাৰ ধৰণ

ভূমি মালিকানাৰ ধৰণৰ তথ্য তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ

৫৮টা পৰিয়াল উপান্ত কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম ভূমি) আৰু

৫টা পৰিয়াল ক্ষুদ্ৰ কৃষক (২-১০ হেক্টৰ)

৩.৭ পশুধন

গাঁওবাসীয়ে পালন কৰা প্ৰধান পশুধনসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ

পশুধনৰ বিশদ বিৱৰণ

গাই	বলধ	ছাগলী	গাহৰি	ভেড়া	হাঁহ
৬০	৮	৫১	৫০	৫	৬

৩.৮ **গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা**

যিকোনো সম্প্ৰদায়তেই পৰ্যাপ্ত মৌলিক আন্তঃগাঁথনিয়ে নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকাৰ উপায়সমূহৰ বিকাশত সহায় কৰে। কিন্তু এই গাঁৱত বৰ্তমান আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমান অৱস্থা তলত দাঙি ধৰা হ'ল।

তালিকা- চ ঃ বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি

ক্ৰমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি (গাঁৱৰ বাহিৰত বা ভিতৰত)	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	যদি বাহিৰত-গাঁৱৰ পৰা আনুমানিক দূৰত্ব (মিঃ/ কিলোমিটাৰ)	ব্যৱহাৰৰ বৰ্তমান অৱস্থা
১	বাছ আস্থান	কাটলিছেড়া		৩৫ কিঃ মিঃ	-
২	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	কাটলিছেড়া		৩৫ কিঃ মিঃ	-
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	৩	০ কিঃ মিঃ	শোচনীয়
৪	মধ্য ইং বিদ্যালয়	কাটলিছেড়া		৩৫ কিঃ মিঃ	-
৫	হাইস্কুল	কাটলিছেড়া		৩৫ কিঃ মিঃ	-
৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিঃ	কাটলিছেড়া		৩৫ কিঃ মিঃ	-
৭	মহাবিদ্যালয়	কাটলিছেড়া		৩৫ কিঃ মিঃ	-
৮	ডাকঘৰ	কুকিছেড়া		২০ কিঃ মিঃ	-
৯	বেংক	মণিপুৰ		২২ কিঃ মিঃ	-
১০	টেলিফোন	ভিতৰত			শোচনীয় মোবাইল নেটৱৰ্ক
১১	অঙ্গনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	২		কাৰ্যৰত
১২	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	বাহিৰত		২০ কিঃ মিঃ	কুকিছেড়া
১৩	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত		৩৫ কিঃ মিঃ	কাটলিছেড়া
১৪	আৰক্ষী থানা/চকী	বাহিৰত		৩৫ কিঃ মিঃ	কাটলিছেড়া
১৫	বন লাট কাৰ্যালয়	বাহিৰত		২২ কিঃ মিঃ	মণিপুৰ
১৬	বনাঞ্চলিক কাৰ্যালয়	বাহিৰত		২২ কিঃ মিঃ	মণিপুৰ
১৭	ৰে'ল ষ্টেচন	বাহিৰত		৩৬ কিঃ মিঃ	কাটলিছেড়া
১৮	খোৱাপানীৰ উৎস	ভিতৰত			তিনিটা কুঁৱা, এটা নদী
১৯	সামূহিক কেন্দ্ৰ	নাই			
২০	বিদ্যুৎ সংযোগ থকা আবাস	নাই			
২১	স্ট্ৰীট লাইট	নাই			
২২	ট্ৰেক্টৰৰ সংখ্যা	নাই			
২৩	পাৱাৰ টিলাৰৰ সংখ্যা	নাই			
২৪	জিলা সদৰ	বাহিৰত		৭০ কিঃ মিঃ	হাইলাকান্দি
২৫	গাড়ীৰ সংখ্যা (কাৰ/ট্ৰাক)	নাই			
২৬	মন্দিৰ/গীৰ্জা/মছজিদ/ নামঘৰ	ভিতৰত			১০টা মন্দিৰ, ১টা গীৰ্জা
২৭	জে চি বিৰ সংখ্যা	নাই			
২৮	নিকটৱৰ্তী বজাৰ			৩৫ কিঃ মিঃ	কাটলিছেড়া

এই তথ্যসমূহে গাঁৱৰ আন্তগাঁথনিৰ বৰ্তমান অৱস্থাক দাঙি ধৰিছে।
ওপৰৰ তালিকাৰ পৰা গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিৰ তলৰ বিষয়সমূহ উল্লেখনীয় ঃ

বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি ঃ গাঁৱৰ লোকসকল পকীৰাস্তা, বিদ্যুৎ, পানী যোগান, মোবাইল নেটৱৰ্ক ইত্যাদি মৌলিক বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ পৰা বঞ্চিত।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য ব্যৱস্থা ঃ শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য ব্যৱস্থা অতি নগণ্য। চৰকাৰী যানবাহন পৰ্যাপ্ত নহয়। গাঁৱৰ বাসিন্দাসকলে যাতায়াতৰ বাবে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় ঃ চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ (যেনে থানা, গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়, ৰাজহ চক্ৰ, বন লাট কাৰ্যালয় ইত্যাদি) যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত আৰু নিকটৱৰ্তী এলেকাৰ পৰা নিয়মিত চৰকাৰী পৰিবহণ নথকাৰ বাবে গাঁৱৰ লোকসকল ব্যাপক অসুবিধাৰ সন্মুখীন হয়।

বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান ঃ বেংক আৰু ডাকঘৰ বসতি এলেকাৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত। ফলত গাঁওবাসীৰ বেংক একাউণ্ট বা ডাকঘৰত একাউণ্ট নাই।

৩.৯ কৃষি/শস্য

গাঁৱত প্ৰধানতঃ তলৰ শস্যসমূহৰ খেতি কৰা হয়।

খাৰিফ শস্য ঃ ধান

ৰবিশস্য ঃ শালি ধান

অন্যান্য ঃ কল

অধিকাংশ শস্যৰ উৎপাদনেই বৰ্ষা নিৰ্ভৰ।

উৎপাদিত শস্যৰ পৰিমাণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

ধান- উৎপাদন ঃ ৩২৪০০ কিলোগ্ৰাম। উৎপাদন হাৰ প্ৰতি হেক্টৰত ২৪০০ কিলোগ্ৰাম

৩.১০ পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা

গাঁৱৰ পশুখাদ্যৰ প্ৰধান উৎসসমূহ তলত দিয়া হ'ল ঃ

ক) বনভূমি

খ) নিকটৱৰ্তী এলেকা

গ) স্থানীয় এলেকা

৩.১১ বজাৰ

সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহৃত প্ৰধান বজাৰসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ

ক) গেলামালৰ দোকান ঃ ৮ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত কাথাতলি (যদি অন্য গাঁৱত)

খ)	সাপ্তাহিক বজাৰ ঃ ভিতৰত ০ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত

গ)	প্ৰধান বজাৰ ঃ ৩৫ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত কাটলিছেড়া।

৩.১২ পানীৰ উৎস

পানীৰ প্ৰধান উৎসসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ

ক)	জুৰি ঃ পৰিয়ালৰ সংখ্যা ৩৪ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ ঋতুভিত্তিক)

খ)	নদী ঃ পৰিয়ালৰ সংখ্যা ২৭ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা ঃ ঋতুভিত্তিক)

৩.১৩ শক্তিৰ উৎস

গাঁৱত শক্তিৰ প্ৰধান উৎসসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ’ল ঃ

ক)	কাঠখৰি ঃ সকলো পৰিয়ালৰ দ্বাৰ ব্যৱহাৰ

খ)	কেৰাচিন তেল ঃ সকলো পৰিয়ালৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰ

৩.১৪ আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থান

সামাজিক গঠন ঃ গাঁওখনত প্ৰধানতঃ বঙালী সম্প্ৰদায়ৰ বসতি। তেওঁলোকৰ মাজত জাত-পাতৰ ব্যৱস্থা নাই। সমাজত গভীৰ সামাজিক বিভাজন নাই। নাৰীৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়।

অৰ্থনৈতিক অৱস্থা ঃ গাঁৱৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত গাঁওবাসী প্ৰধানতঃ কৃষিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বাৰ্ষিক গড় আয় ৩৬,০০০ টকা। জীৱিকাৰ বাবে নিবনুৱা যুৱকসকলে মহানগৰলৈ ঢাপলি মেলে।

৪। জীৱিকা সম্পদৰ তথ্য আৰু দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহ

গাঁৰৰ জীৱিকা সম্পদ আৰু সেইসমূহৰ বৰ্তমান অৱস্থা সম্পৰ্কে এই অধ্যায়ত আলোচনা কৰা হৈছে। তাৰ উপৰি এই অধ্যায়ত দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহৰ ওপৰতো আলোচনা কৰা হৈছে।

৪.১ জীৱিকা সম্পদসমূহৰ বিশ্লেষণ

নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা নিৰ্দেশনা (এছ এল এফ) অনুযায়ী যিকোনো গাঁৱত জীৱিকা ব্যৱস্থা উন্নত কৰাৰ বাবে সকলোতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ পাঁচটা জীৱিকা সম্পদ দৰকাৰ। এইসমূহ হ'ল— মানৱ সম্পদ, আৰ্থিক মূলধন, সামাজিক মূলধন, প্ৰাকৃতিক মূলধন আৰু বস্তুগত মূলধন। এই পাঁচটা মূলধনৰ অৱস্থা সম্পৰ্কে পৰ্যালোচনা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

মানৱ সম্পদ ঃ

কুকিছেড়া গাঁৰৰ প্ৰথম লক্ষণীয় দিশটো হ'ল যে ইয়াত সাক্ষৰতাৰ হাৰ ৬৬.৩ শতাংশ। যদিও অধিকাংশ লোক স্কুলীয়া শিক্ষাৰে শিক্ষিত, কিন্তু কলেজীয়া শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ছবিখন একেধৰণৰ নহয়। গাঁৰৰ কৰ্মশক্তিৰ (১৮-৬০) হাৰ ৪৪.৯৭ শতাংশ, যিটোৱে ভৱিষ্যৎ উন্নয়নৰ যথেষ্ট সম্ভাৱনা বহন কৰিছে।

পৰম্পৰাগত দক্ষতাত কৃষি আৰু কাঠৰ কামতেই এই গাঁৰৰ মানুহ দক্ষ আৰু এই কামসমূহেই তেওঁলোকৰ জীৱিকা অৰ্জনৰ সহায়ক। গাঁৱত মানৱ সম্পদৰ উন্নয়নৰ বাবে উপযুক্ত দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ আৰু ৰূপায়ণ কৰা জৰুৰী।

বস্তুগত মূলধন ঃ গাঁওখনত আন্তঃগাঁথনি হিচাপে পথ আৰু বিদ্যুতৰ দৰে কিছু মৌলিক সুযোগ-সুবিধাৰ অভাৱ আছে। বেঙ্ক, ডাকঘৰ আনকি প্ৰাথমিক স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰও আছে এই গাঁৰৰ পৰা বহু দূৰৈত। শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানৰ ক্ষেত্ৰতো একেই অৱস্থা। মাত্ৰ তিনিখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় এই গাঁৱত আছে। অধিক পঢ়া-শুনাৰ বাবে গাঁৰৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে যথেষ্ট দূৰ যাতায়াত কৰিব লাগে। আনকি কুকিছেড়া গাঁৰৰ বাসিন্দাসকলৰ জীৱনৰ মৌলিক চাহিদাসমূহ পূৰণ কৰিবলৈ দীৰ্ঘ পথ অতিক্ৰম কৰিবলগা হয়, যিটো সঁচাকৈয়ে অতি কঠিন। ফলত মানুহৰ জীৱন উন্নততৰ কৰাৰ বাবে এই এলেকাৰ আন্তঃগাঁথনিসমূহ গঢ়ি তোলাৰ বিষয়টো বিবেচনা কৰা উচিত।

সামাজিক মূলধন ঃ সামাজিক মূলধন হিচাপে ক'বলৈ গ'লে এই গাঁওখনত মাত্ৰ এটা অঙ্গনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আছে। কোনো সামূহিক কেন্দ্ৰ নাই। ইয়াৰ ফলত গাঁৰৰ লোকসকল অসুবিধাৰ সম্মুখীন হৈছে। গাঁওবাসীৰ মাজত শান্তি-সম্প্ৰীতিও অটুট আছে।

বিত্তীয় মূলধন ঃ গাঁওখনৰ বিত্তীয় মূলধন সন্তোষজনক নহয়। এটাও বেঙ্কৰ শাখা বা ডাকঘৰ নথকাত গাঁৰৰ লোকসকলে অসুবিধা ভোগ কৰিছে। দীৰ্ঘ পথ অতিক্ৰম কৰি বেংকৰ সুযোগ-সুবিধা লাভ কৰিবলৈ গাঁওবাসী সক্ষম নহয়। নিকটৱৰ্তী ইউ বি আই আৰু ইউনিয়ন বেঙ্কৰ শাখাও আছে কুকিছেড়াৰ পৰা ৩৫ কিঃমিঃ দূৰৈত কাটলিছেড়াত।

প্ৰাকৃতিক মূলধন ঃ গাঁৰৰ নিকটৱৰ্তী বনাঞ্চল এলেকা বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদেৰে সমৃদ্ধ। এইসমূহৰ ভিতৰত আছে নানা প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদ, ভেষজ উদ্ভিদ, লতাজাতীয় উদ্ভিদ আৰু বাঁহ। গাঁৰৰ ভূমি উৰ্বৰ আৰু গাঁওবাসী ধানৰ খেতিতেই বেছি আগ্ৰহী। মুঠ ধান উৎপাদন ১৩৩৮০০ কিঃগ্ৰাঃ। প্ৰধান বজাৰখন অনেক দূৰৈত যিটো গাঁওবাসীৰ বাবে খুবেই অসুবিধাজনক। পানীৰ প্ৰধান উৎস জুৰিসমূহ আৰু নদীৰ পানীয়েই গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰে। উপযুক্ত পানী যোগানৰ ব্যৱস্থাৰ ব্যৱস্থাৰ পৰা গাঁওবাসী বঞ্চিত।

৪.২ জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ

গাঁওখনৰ পাঁচ প্ৰকাৰ জীৱিকা সম্পদৰ পৰ্যালোচনা আৰু মূল্যায়ন কৰি এটি জীৱিকা পঞ্জভূজ তৈয়াৰ আৰু অধ্যয়ন কৰা হৈছে। এই জীৱিকা পঞ্চভূজ সুষম নহয়। গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা যথোপযুক্ত জীৱিকাৰ ৰণকৌশল আৰু কাৰ্যব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰি ব্যৱধানসমূহ দূৰ কৰিব পৰা যায়।

৪.৩ দুৰ্বলতাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতসমূহৰ বিশ্লেষণ

কুকিছেড়া গাঁও যথেষ্ট দুৰ্বলতাৰ সম্মুখীন হৈ আহিছে। এইসমূহ দুৰ্বলতাই গাঁওবাসীৰ দৈনন্দিন জীৱন যাত্ৰাৰ যথেষ্টসংখ্যক গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশক সংকুচিত কৰি তুলিছে। বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ ইয়াৰ ভিতৰত অন্যতম। বনগাহৰি আৰু হাতীৰ উপদ্ৰৱৰ ফলত কৃষিশস্যৰ অনিষ্ট হৈছে। শোচনীয় অনাময় আৰু স্বাস্থ্য সম্পৰ্কে সজাগতাৰ অভাৱৰ কাৰণে গাঁওবাসী প্ৰায়েই মেলেৰিয়া আৰু গ্ৰহণী ৰোগত আক্ৰান্ত হয়। প্ৰবল বৃষ্টিপাতৰ কাৰণে ইয়াত পানীও জমা হয়। ইয়াৰ ফলত, আৰু বিশেষকৈ বাৰিষাকালত গাঁওবাসী যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট সমস্যাৰ সম্মুখীন হ'বলগা হয়।

৪.৪ ঋতু ভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা

অংশগ্ৰহণমূলক আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে এখন ঋতু ভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই কৃষি পঞ্জিকাত গাঁৱত ঋতু ভিত্তিক বিভিন্ন শস্য উৎপাদন আৰু দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহৰ বিৱৰণ উল্লেখ কৰা হৈছে। গাঁৱত উৎপাদিত প্ৰধান শস্য হ'ল ধান। আহু, শালি আৰু বড়ো ধানৰ খেতি কৰা হয়। মাৰ্চ-জুলাই মাহ পৰ্যন্ত আহু ধানৰ খেতি কৰা হয় আৰু বছৰৰ বাকী অৰ্ধাংশ অৰ্থাৎ জুলাই-নৱেম্বৰ মাহ পৰ্যন্ত শালি ধানৰ খেতি কৰা হয়। জানুৱাৰী-এপ্ৰিল মাহ পৰ্যন্ত বড়ো ধানৰ খেতি কৰা হয়। এইদৰে প্ৰধান শস্যৰ উপৰি গোটেই বছৰ ধৰি কলৰ খেতি কৰা হয়। গাঁওবাসী বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱৰ মুখামুখী হ'বলগা হয়। হাতী আৰু বনগাহৰিৰ উপদ্ৰৱৰ ফলত শস্য বিনষ্ট হয়।

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ ঋতু ভিত্তিক কৃষি পঞ্জিকা

<table>
<tr><td>মাহ</td><td>জানু</td><td>ফেব্ৰু</td><td>মাৰ্চ</td><td>এপ্ৰিল</td><td>মে'</td><td>জুন</td><td>জুলাই</td><td>আগষ্ট</td><td>ছেপ্টে</td><td>অক্টো</td><td>নৱে</td><td>ডিচে</td></tr>
<tr><td rowspan="3">শস্য</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="6">শালি ধান</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td colspan="5">আহু ধান</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">বড়ো ধান</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>ফল</td><td colspan="12">কল</td></tr>
<tr><td rowspan="2">বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ</td><td colspan="3">হাতী</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4">হাতী</td></tr>
<tr><td colspan="12">বনগাহৰি</td></tr>
</table>

৫। সাম্প্ৰতিক পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলোৱা অন্য কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব। তাৰ ভিতৰত প্ৰধান হৈছে ৰাজ্যৰ বনাঞ্চলত বন আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সামগ্ৰিক কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ইয়াক কোৱা হয় বাঘ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্য কিছু আঁচনি অছে যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি) আৰু অনুসূচিত জাতি পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনগাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। অন্য কিছু বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰে। এই বিভাগবোৰে প্ৰায়ে বনগাঁওসমূহত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ প্ৰণয়ন কৰাৰ পাছত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমূহ স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা চক্ৰ স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। তদুপৰি, ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত, ২০১৪ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে সবিশেষ নীতি-নিৰ্দেশনাও প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত (২০১৪)ৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

৫.১ কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ সৈতে সম্পৰ্ক

হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল ১৯৯২ চনত গঠন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে এই সংমণ্ডলৰ বনাঞ্চল এলেকাসমূহ কাছাৰ আৰু কৰিমগঞ্জ বন সংমণ্ডলৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল। জে এফ এম চিটো মূলতঃ কাটাখাল সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত পৰে। এম কে যাদৱৰ দ্বাৰা প্ৰণীত কৰিমগঞ্জ বন বিভাগৰ (১৯৯৮-৯৯-২০১০-১১) কৰ্মপৰিকল্পনা অনুযায়ী কাম আৰম্ভ কৰা হয়। এই সংমণ্ডলৰ এইটোৱে হ'ল শেহতীয়া কৰ্মপৰিকল্পনা। এই কৰ্মপৰিকল্পনাত প্ৰায় বিনষ্ট বনভূমি এলেকা অথবা বেদখল এলেকাসহ সমস্ত বনগাঁওসমূহক 'এনাৰ্জী প্লেণ্টেচন ৱৰ্কিং চাৰ্কোল'ৰ (ই পি ডব্লিউ চি) অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়।

কৰ্মপৰিকল্পনা অনুযায়ী শিমলু, ইৰিথ্ৰিনা, ডিলেনিয়া, ম্যাঙ্গিফেৰা, আজাৰ ইত্যাদিৰ দ্বাৰা এই বনাঞ্চল গঠিত। ইয়াৰ কিছু এলেকা বিচ্ছিন্ন খণ্ড খণ্ড ও টিলাৰে পৰিৱেষ্টিত। ইয়াৰ কিছু এলেকাত বিচ্ছিন্নভাৱে অন্যান্য উদ্ভিদৰ বাঁহৰ জোপোহাও আছে। কৰ্মপৰিকল্পনাত এইবোৰ এলেকাত ম্যালুটাস অ্যাল্বা, আইলানথাস এক্সেল্স, আকাসিয়া, অ্যান্থোসেফালাস কদম্ব ইত্যাদি নিৰ্দিষ্ট কিছু প্ৰজাতিৰ গছ ৰোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে যিসমূহ হ'ল কাঠখৰিৰ প্ৰজাতি আৰু কাঠখৰিৰ বাবেই এইসমূহ উৎপাদন কৰা হয়। এই কৰ্মপৰিকল্পনাত খালী স্থানসমূহত এগ্ৰো-ফৰেষ্টি মডেল উন্নয়ন কৰিবৰ বাবে বান্ধ, ফাৰ্ম, ৰাস্তা আৰু বনাঞ্চলৰ বহিঃসীমা ইত্যাদিৰ পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰা হৈছে। যিবোৰ উদ্ভিদ দ্ৰুতভাৱে বাঢ়ে সেইধৰণৰ প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদ ৰোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে। কৰ্মপৰিকল্পনাত হ্ৰস্বম্যাদী পৰ্যায়ক্ৰমিক নিৰণি ব্যৱস্থাৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে, যিসমূহ গছ ১০ বছৰৰ পৰ্যায়ক্ৰমিক সময়ৰ বাবে ৰোপণ কৰিব পাৰি। এই পৰিকল্পনাত অনুমান কৰামতে প্ৰতি ১০ বছৰত প্ৰতি হেক্টৰ ভূমিত ২৭৫ চি ইউ এমৰো বেছি উৎপাদন হ'ব।

পৰামৰ্শসমূহ ঃ ই পি ডব্লিউ চি এলেকাসমূহৰ বাবে নিম্নোক্ত পৰামৰ্শসমূহ প্ৰদান কৰা হয়।

১) দ্ৰুতভাৱে বৃদ্ধি পোৱা প্ৰজাতিৰ গছ ৰোপণৰ পৰামৰ্শ দিয়া হয়।

২) এগ্ৰো-ফৰেষ্ট্ৰি মডেল উন্নয়নৰ চেষ্টা কৰা হ'ব।

৩) দ্ৰুত বৰ্ধনশীল প্ৰজাতিৰ নাৰ্ছাৰী বিভাগীয়ভাবে অথবা বেচৰকাৰী উৎপাদকৰ দ্বাৰা কৰা হ'ব।

৪) কম উদ্ভিদ থকা পাতল বনাঞ্চলসমূহ স্থানীয়ভাৱে পৰিৱৰ্তন কৰিব পৰা যায়।

৫) চেগুণ গছ ৰোপণ কৰা নহ'ব।

৬) গছকটাৰ বাবে বন সংৰক্ষকে অনুমতি দিব পাৰিব।

৭) কোনো ব্যক্তিয়ে ৰোপণ কৰা গছৰ ওপৰত মালিকানা দাবী কৰিব নোৱাৰিব। উৎপাদিত বনজ সামগ্ৰী অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ অনুযায়ী স্থানান্তৰ কৰা হ'ব।

৮) ৰোপণৰ বাৰ্ষিক লক্ষ্য ৩৯০ হেক্টৰ।

অন্যান্য কৰ্মচক্ৰ

কৰ্মপৰিকল্পনাৰ ভিতৰত আছে আৰু কিছু প্ৰাসঙ্গিক কৰ্মচক্ৰ। যেনে কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্ৰ (এন ডব্লিউ এফ পি অ' ডব্লিউ চি), বাঁহ অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্ৰ (বি অ' ডব্লিউ সি) আৰু বনগাঁও বিধি আৰু বেদখল অ'ভাৰলেপিং কৰ্মচক্ৰ। এইসমূহৰ উপৰি আছে বিবিধ বিধান, যাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হল, 'বন সংৰক্ষণ আৰু পুনৰ্নিৰ্মাণ সমিতি গঠন' আৰু 'বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা'। এই বিধানসমূহৰ পৰা পোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহ হ'ল ঃ

১) সমিতিসমূহৰ মাধ্যমেৰে সমস্ত ক্ষেত্ৰীয় কামসমূহ ৰূপায়ণ।

২) জলবিভাজিকা ব্যৱস্থাপনাৰ বাবে সুসংহত জলবিভাজিকা ব্যৱস্থাপনা (আই ডব্লিউ এম) গ্ৰুপ গঠন কৰিব লাগিব।

৩) বাঁহ যোগানৰ বাবে শ্ৰমিক সমবায় গঠন কৰিব লাগিব।

৪) বনগাঁও পঞ্জীয়ন, জমাবন্দী পঞ্জীয়ন নৱীকৰণ কৰিব লাগিব।

৫) প্ৰতি পাঁচ বছৰৰ অন্তৰে অন্তৰে বনগাঁও লোকপিয়ল কৰিব লাগিব।

৬) লোকপিয়লৰ লগে লগে পশুধনৰ সংখ্যাও গণনা কৰিব লাগিব আৰু গাঁৱৰ লোকসকলৰ আৰ্থসামাজিক অৱস্থা তথ্যভুক্ত কৰিব লাগিব।

অতিৰিক্ত প্ৰস্তাৱ

কৰ্মপৰিকল্পনাত জলবিভাজিকা ভিত্তিক ব্যৱস্থাৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছে। জলাশয়সমূহৰ বেছিভাগেই আছে গেণ্ডাইচেড়া, লালাচেড়া, কুকিচেড়া এলেকাত। অধিকাংশ জলবিভাজিকা ক্ষতিগ্ৰস্ত হৈ পৰিছে। প্ৰশাসনিক পৰামৰ্শ অনুযায়ী জলবিভাজিকা ক্ষেত্ৰসমূহ দায়িত্বশীল গোট হ'ব পাৰে।

৫.২ বন বিভাগৰ অতীত পদক্ষেপসমূহ ঃ

ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযানৰ অধীনত বন বিভাগে ২০০৬-০৭ৰ পৰা ২০১৩-২০১৪ চনলৈ ৰোপণৰ কাম সম্পন্ন কৰিছে। একে বছৰতেই ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযানে ক্ষতিগ্ৰস্ত বাঁহৰ উন্নয়নৰ কাৰণে কাম হাতত লয়। এ পি এফ বি চিৰ অধীনত ২০১৫-১৬ চনত হাইলাকান্দিৰ ১০টা জে এফ এম চিত কাঠখৰিৰ গাছ ৰোপণৰ পদক্ষেপ লোৱা হয়। এই সংক্ৰান্তীয় তথ্য তলত দিয়া হ'ল।

NBM Plantation									NBM Imp. of degreded bamboo						Total	APFBC(FW)	SMPB	G.Total	Name of JFMC
06-07	07-08	08-09	09-10	10-11	12-13	12-13	13-14	Total	06-07	07-08	08-09	09-10	13-14	Total	NBM	15-16	15-16	Phy. (Ha)	
10	15	10		11			10	56	10	10		20		40	96	20		261	N. Bagbahar
10	15	10	20	12			10	77	20	10		20		50	127	20		302	O. Bagbahar
5	5			12		20	10	52			40	20	20	80	132	20	15	309	Protappur
10	10	10	20	12		50	10	122			36	20	20	76	198	30		328	Dhalchera
5							10	15					20	20	35	20		180	Borthal
5	5			12		10	10	42	20	10		20	20	70	112	20		247	Bilaipur
5								5							5	20		250	Kachanthal
5	10							15	10	10				20	35	30		250	Nunai
10	15					30		55							55	43		169	Kukichera
10						30	10	50	20	15			20	55	105	50		307	Baruncherra

বন বিভাগে এ পি এফ বি চি প্ৰকল্পৰ অধীনত ২০১৫-১৬ বৰ্ষত সক্ষমতা গঢ়ি তোলা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচীও হাতত লয়।

আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'-ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰভেচন ছ'ছাইটীৰ প্ৰকল্প ব্যৱস্থাপনা গোটে হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ অধীনস্থ জে এফ এম চি পৰ্যায়ত নাৰ্ছাৰী আৰু উদ্যানশস্য ৰোপণ ব্যৱস্থাপনা সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰে আৰু ইয়াৰ বাবে ব্যয় কৰা হয় ২,০৬,৮০০/- টকা (দুই লাখ ছয় হাজাৰ আঠশ)। ২০১৬ চনৰ জানুৱাৰী আৰু ফেব্ৰুৱাৰী মাহত হাইলাকান্দিৰ কৃষি বিভাগে মুঠ ১৬৪জন ব্যক্তিৰ চাৰিটা দলক প্ৰশিক্ষণ দিয়ে।

৫.৩ অন্যান্য বিভাগৰ কাৰ্যসূচী ঃ

জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা ঃ অতীতত এই বিভাগৰ অধীনত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ জনজাতি উপ-পৰিকল্পনাৰ কাৰ্যসূচীসমূহ ৰূপায়ণ কৰা হৈছে। ১৯৯৫-৯৬ বৰ্ষত টি এছ পি আঁচনিৰ অধীনত কুঁৱা খনন, পথ উন্নয়ন, নিম্ন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় নিৰ্মাণ ইত্যাদি কামসমূহ সম্পন্ন কৰা হৈছে। এই কামসমূহৰ বাবদ বাজেট ধাৰ্য কৰা হৈছিল ৩,৬৮,০০০.০০ টকা।

২০০৯-১০ বৰ্ষৰ জনজাতি উপ-পৰিকল্পনাৰ আঁচনিসমূহ

বনগাঁও উন্নয়ন আঁচনি								
ক্ৰমিক নং	বনগাঁৱৰ নাম	কামৰ বিৱৰণ						
		পথ		কালভাৰ্ট		মাৰ্কেট শ্বেড		মুঠ
		পৰিমাণ	কিঃমিঃ	পৰিমাণ	গোট	পৰিমাণ	গোট	
১	বৰথল	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
২	বেলাই পুৰ	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৩	প্ৰতাপপুৰ	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৪	ধলছেড়া টিপ্ৰাপুঞ্জি	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৫	লালপানি	৬.৩৬				৬.২৬	১ (পি)	৯.৬২
৬	ধলছেড়া	৬.৩৬				৬.২৬	১ (পি)	৯.৬২
৭	নক্সাটিলা	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৮	পুৰণি বাগবাহাৰ	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
৯	নতুন বাগবাহাৰ	৬.৩৬		১.২৫	১			৭.৬১
১০	নওগাঁও	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১১	লালছেড়া	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১২	কছাৰীথল	৬.০৯	১.৭০			৩.২৩	১ (পি)	৯.৩২
১৩	নুনাই	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৪	বৰুণছেড়া	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৫	ঝালনাছেড়া	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৬	কুকিছেড়া	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৭	ঘাৰমুৰা	৬.৩৬	১.৭০			৩.২৬	১ (পি)	৯.৬২
১৮	দত্তপুৰ	৬.৩৬	১.৭০	১.২৫	১			৭.৬১
১৯	জেকবপুৰ	৬.৩৬	১.৭০	১.৩৮	১			৭.৭৪
২০	ৰামনাথপুৰ	৬.৩৬	১.৭০	২.৫০	১			৮.৮৬
	মুঠ	১২৬.৯৩	৪.০০	২১.৩৮	১৬	১৩.০১	৪ (পি)	১৬১.৩২

উৎস ঃ ডি এফ অ' কাৰ্যালয়, হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডল

কুকিছেড়া যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি
হাইলাকান্দি বন বিভাগ, দক্ষিণ অসম চক্র

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায়-২

৬। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু বিপদ (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

৬.১ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ

একোটা গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা হ'ল গ্ৰামোন্নয়ন আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা, যিটো হ'ল প্ৰয়োজনভিত্তিক, স্থান ভিত্তিক আৰু উপলব্ধ সম্পদৰ সৈতে সামঞ্জস্যপূৰ্ণ। যিহেতু পৰিকল্পনাৰ গোটটো ক্ষুদ্ৰ, সেয়েহে ইয়াক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা বোলা হয়। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই দুটা উদ্দেশ্য পূৰণ কৰাৰ চেষ্টা কৰে ঃ

১) জীৱিকা উন্নত কৰা

২) জৈব-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা

বৰ্তমান ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলা সহিতে সকলো সদস্যৰ উপস্থিতিত তৈয়াৰ কৰা হৈছে। এই তথ্য ২০১৬ চনৰ মে' মাহত ৰাইজ আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধিৰ (আৰ জি ভি এন) কৰ্মচাৰীসকলৰ দ্বাৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (পি আৰ এ) প্ৰক্ৰিয়াৰ মাধ্যমেৰে তৈয়াৰ কৰা হৈছে। ইয়াৰ ওপৰত গৃহীত বিভিন্ন পদক্ষেপ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

ক) প্ৰকল্পৰ উদ্দেশ্য সম্পৰ্কে আলোচনা আৰু সম্প্ৰদায় আৰু তেওঁলোকৰ পৰিপ্ৰেক্ষিত সংক্ৰান্তীয় প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহত তেওঁলোকৰ সহযোগিতা লাভৰ বাবে ২০১৬ চনৰ মে' মাহত সম্প্ৰদায়ৰ বৈঠক অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

খ) প্ৰাপ্ত নমুনা/কাঠামো অনুযায়ী সম্প্ৰদায় আৰু তেওঁলোকৰ পৰিপ্ৰেক্ষিত সম্পৰ্কে তথ্য সংগ্ৰহ।

গ) ইয়াৰ পৰা সংগৃহীত তথ্যসমূহৰ বৈধতা সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে আলোচনা কৰি পৰীক্ষা কৰা হয়।

ঘ) সম্প্ৰদায়ৰ অংশগ্ৰহণ আৰু তেওঁলোকৰ মতামতৰ ভিত্তিত কৰ্মপৰিকল্পনাৰ ৰূপৰেখা তৈয়াৰ কৰা।

ঙ) প্ৰকল্পৰ নীতি-নিৰ্দেশনাৰ ভিত্তিত আৰ জি ভি এনে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা সংকলন কৰিছে। ২০১৬ চনৰ জুলাই মাহত গৃহীত কৰাৰ লক্ষ্যৰে এই নথি আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে চূড়ান্ত কৰা হয়।

৬.২ চাহিদা মূল্যায়ন আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ মূল্যায়ন, সক্ষমতা মূল্যায়ন, জীৱিকা সম্পদৰ মানচিত্ৰায়ন আৰু দলীয়া আলোচনাত গুৰুত্ব প্ৰদানৰ মাধ্যমেৰে দুৰ্বলতাৰ দিশসমূহ পৰ্যালোচনা, পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত গাঁও পৰ্যায় আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ সমীক্ষা, চাহিদা মূল্যায়ন, ব্যৱধানসমূহৰ বিশ্লেষণ আৰু এছ ডব্লিউ অ' টি বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰা হৈছে। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিতেই কাৰ্যপৰিকল্পনা, জীৱিকা, গ্ৰামোন্নয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজনীয়তাৰ পৰ্যালোচনা ঃ

ক) সামৰ্থ্য গঢ়ি তোলা ঃ বনাঞ্চল আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য, স্থিতিশীল উন্নয়ন, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন, লিঙ্গ প্ৰসংগ, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি, ডব্লিউ এ টি এছ এ এনৰ গুৰুত্ব, মাটি আৰু পানী সংৰক্ষণ, বান ব্যৱস্থাপনা ইত্যাদি গুৰুত্বপূৰ্ণ উন্নয়নমূলক বিষয় সম্পৰ্কে নিয়মিত সজাগতা কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়সমূহৰ সক্ষমতা গঢ়ি তোলা হয়। গ্ৰামোন্নয়নৰ বাবে এই বিষয় সম্পৰ্কে কৰ্মপৰিকল্পনাত প্ৰস্তাৰ কৰা হৈছে।

খ) দক্ষতা উন্নয়ন ঃ জীৱিকাৰ উন্নতিৰ বাবে কৰ্মপৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা প্ৰস্তাৱে জীৱিকাৰ দক্ষতাৰ নিয়মিত পৰ্যালোচনা কৰা, সা-সঁজুলি আৰু যন্ত্ৰপাতি ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰক্ৰিয়া আৰু পদ্ধতিসমূহ সম্পৰ্কে বিশেষ প্ৰশিক্ষণ দিয়াৰ কথা কোৱা হৈছে।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ ঃ

ক) শোচনীয় বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি

খ) উচ্চ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ অভাৱ

গ) আধুনিক কৃষি প্রযুক্তি লাভৰ সুযোগ নাই

ঘ) বিত্তীয় প্রতিষ্ঠানৰ অনুপস্থিতি

৬.৩ **সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু বিপদ (SWOT) পৰ্যালোচনা**

সম্প্রদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলাকে ধৰি সকলো সদস্যৰ অংশগ্রহণৰ মাধ্যমেৰে এছ ডব্লিউ অ' টি বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

সবলতা

১) একক সম্প্রদায় সমাজ

২) পৰম্পৰাগত প্রযুক্তি জ্ঞান

দুৰ্বলতা

১) শোচনীয় পৰিবহণ আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা

২) শোচনীয় শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য ব্যৱস্থা

৩) বেঙ্ক ঋণৰ সুবিধা নাই

সুবিধা

১) যথোপযুক্ত জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ মাধ্যমেৰে কৃষি উৎপাদনশীলতা বৃদ্ধি

২) নাৰ্চ্ছাৰী উন্নয়ন

৩) চিলাই কাম আৰু হস্তশিল্পসহ দক্ষতা উন্নয়ন

বিপদসমূহ

১) বেদখল

২) পানী জমা হৈ থকা

৩) মহামাৰী

৬.৪ **অংশগ্রহণমূলক গ্রামীণ মূল্যায়ন (PRA) কাৰ্যসূচী**

গুৱাহাটীৰ আৰ জি ভি এন দলে কুকিছেড়াত পি আৰ এ অনুশীলন সম্পন্ন কৰে। তলত তাৰ বিৱৰণ দিয়া হ'ল ঃ

তাৰিখ ঃ ১৩-০৬-২০১৬

স্থান ঃ কুকিছেড়া

উপস্থিত সদস্য ঃ ৮৫

উপস্থিত আছিল ঃ জে এফ এম চিৰ বিষয়ববীয়াসকল, গাঁওবুঢ়া, সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ বিষয়া ইত্যাদি।

অংশগ্ৰহণমূলক মানচিত্ৰায়ন আৰু আদান-প্ৰদান কাম আৰম্ভ কৰাৰ আগমুহূৰ্তত গাঁও পৰ্যায়ৰ সজাগতা আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিকতা পৰিচিতি কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰা হয়।

সজাগতা আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিকতা পৰিচিতি কাৰ্যসূচীত নিম্নোক্ত প্ৰধান বিষয়সমূহ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে ঃ

ক) অংশগ্ৰহণমূলক পৰিকল্পনা

খ) অংশগ্ৰহণমূলক সা-সৰঞ্জাম আৰু পদ্ধতি

গ) ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব আৰু জে এফ এম চিৰ ভূমিকা

ঘ) পৰিৱেশ সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ

ঙ) জলবায়ুৰ পৰিৱৰ্তন আৰু জলবায়ুৰ প্ৰকাৰভেদ

চ) পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্য আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ব্যৱস্থাপনা (পৰম্পৰাগত আৰু বৈজ্ঞানিক)

ছ) নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক

জ) জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্জভূজ আৰু সামাজিক মূলধনৰ গুৰুত্ব

ঝ) গোট গঠন (ক্লাষ্টাৰ) আৰু আত্মসহায়ক গোট, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি

ঞ) বিপণন আৰু মূল্য সংযোজন

ট) উন্নয়ন কাৰ্যসূচী আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিকতা আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ভাৰসাম্যৰ সৈতে ইয়াৰ সম্পৰ্ক

ঠ) লিঙ্গ সংক্ৰান্তীয় বিষয় আৰু লিঙ্গ সমতা

পৰ্যবেক্ষণ ঃ আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলে সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰিছে। এই আলোচনাত তলৰ বিষয়সমূহ প্ৰতিফলিত হৈছে ঃ

* অংশগ্ৰহণকাৰী ৰাইজে কয় যে অতীতত ধন আৰু প্ৰকল্পৰ অভাৱৰ কাৰণে জে এফ এম চি বেছি সক্ৰিয় নাছিল।
* অতীতত ই ডি চি/ জে এফ এম চিত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী খুব কম আছিল।
* ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব তেওঁলোকে উপলব্ধি কৰিছে আৰু ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুতৰ সময়ত তেওঁলোকে যথেষ্ট সমৰ্থন আৰু সহযোগ কৰিছে।

* আনহাতে, কিছুমান এন জি অ'ই জে এফ এম চি পৰিদৰ্শন কৰি কেৱল তথ্য আৰু খবৰৰ সংগ্ৰহ কৰে, কিন্তু কোনো ধৰণৰ উন্নয়নমূলক কামৰ দায়িত্ব নলয়।

* প্ৰথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ অধীনত এন জি অ'বোৰে ৰাইজৰ সৈতে মত বিনিময় কৰে আৰু সজাগতা সৃষ্টিত দিক্‌দৰ্শন কৰে। এই সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কেৱল প্ৰকল্পটো সন্দৰ্ভতে নহয়, বিকাশ আৰু উন্নয়নত পাৰিৱেশিক আৰু পৰিৱেশতান্ত্ৰিক বিষয় সামৰি উন্নয়নমূলক ইচ্ছু সন্দৰ্ভতো কৰা হয়।

* পৰিৱেশ, বন আৰু কীটনাশক, পশুধন ব্যৱস্থাপনা আদি জীৱিকা সম্পৰ্কীয় বিষয়ত ৰাইজৰ ভাল প্ৰজ্ঞা আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।

* তেওঁলোকে জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ ওপৰত আৰু কৃষি আৰু স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰা ইয়াৰ বিৰূপ প্ৰভাৱৰ ওপৰত শংকা প্ৰকাশ কৰে।

* জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণ হ্ৰাসত নিজৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকাৰ কথা ৰাইজে বুজিব পাৰিছে আৰু তেওঁলোকে আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিছে। নিকটৱৰ্তী বনাঞ্চল সুৰক্ষাত নিজৰ ভূমিকা আৰু স্বতঃপ্ৰণোদিতভাৱে কামত নামি পৰাৰ দৰে কামসমূহ যে নিজৰে এই কথা ৰাইজে উপলব্ধি কৰা যেন মনে ধৰিছে।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ ঃ পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁৱৰ ৰাইজ, জে এফ এম চিৰ সদস্য, বনকৰ্মী আৰু সংশ্লিষ্টসকলৰ সৈতে আলোচনাৰ ভিত্তিত জে এফ এম চিৰ বাবে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। অংশগ্ৰহণমূলক কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জনসাধাৰণৰ চাহিদা মূল্যায়ন কৰা হয়। মানুহৰ প্ৰয়োজন দুভাগত ভগাব পাৰি—

১) গঠনাত্মক প্ৰয়োজন

২) অগঠনাত্মক প্ৰয়োজন

এই পৰিৱৰ্তনবোৰ হ্ৰস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন প্ৰয়োজন হিচাপে ভাগ কৰিব পাৰি। ইয়াৰ প্ৰয়োজনৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত দিয়া হৈছে।

মানুহৰ গঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ জীৱিকা উৎকৰ্ষসাধনৰ লগত প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ সম্পৰ্ক আছে। তাৰ ভিতৰত বাট-পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান, পানী টেংক, কুঁৱা আদি আন্তঃগাঁথনি, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, ৰাজহুৱা সভাগৃহ নিৰ্মাণ, প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদি বিষয় জড়িত আছে।

অগঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ ভিতৰত দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশু চিকিৎসা সেৱা, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়ত প্ৰয়োজনীয় শিক্ষক, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ আৰু সজাগতাৰ জৰিয়তে দক্ষতা গঢ়া, আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, কেঁচা সামগ্ৰীৰ ব্যৱস্থা, জে এফ এম চিৰ কাৰণে অহা উন্নয়নৰ ধন/ৰাজহুৱা ধন পৰিচালনা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীত মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰৰ সৈতে সংযোগকৰণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। যুটীয়া বন পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ খুবেই ফলপ্ৰসূ। ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণমূলক প্ৰকল্প, হস্তশিল্পী গাঁও, মেলা, বাণিজ্য মেলা ইত্যাদিত অংশগ্ৰহণ আৰু ভ্ৰমণৰ প্ৰয়োজন।

৭। গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা

গ্ৰামেৰ উন্নয়নেৰ দীৰ্ঘমেয়াদি ও হ্ৰস্বমেয়াদি চাহিদাগুলি বিবেচনা কৰে জনতা এবং জে এফ এম সি-ৰ সদস্যদেৰ সঙ্গে আলোচনাৰ মাধ্যমে একটি গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা তৈৰি কৰা হয়েছে। গ্ৰামোন্নয়নেৰ জন্য জনসমষ্টিৰ সদস্যদেৰ দ্বাৰা পৰিকল্পিত ব্যবস্থাগুলি নিম্নৰূপ ঃ

১) গ্ৰামে উপযুক্ত সড়ক যোগাযোগ নেই। কাজেই সড়ক ও পৰ্যাপ্ত কালভাৰ্ট নিৰ্মাণ কৰা জৰুৰি যা নিকটবৰ্তী প্ৰধান প্ৰধান এলাকাগুলিৰ সঙ্গে যোগাযোগেৰ ক্ষেত্ৰে গ্ৰামেৰ মানুষেৰ জন্য সহায়ক হবে।

২) গ্ৰামোন্নয়নেৰ জন্য আৰেকটি প্ৰয়োজনীয় বিষয় হিসেবে পানীয় জলেৰ ব্যবস্থা উন্নত কৰা এবং যথোপযুক্তভাবে জলে গুণগত মান পৰীক্ষা কৰা দৰকাৰ।

৩) গ্ৰামে বিদ্যুৎ ও অনাময় ব্যবস্থা পৰ্যাপ্ত নয়। প্ৰতিটি পৰিবাৰেৰ আবাসে বিদ্যুৎ সংযোগ দৰকাৰ এবং গ্ৰামে উপযুক্ত অনাময় ব্যবস্থা গড়ে তোলাও জৰুৰি।

৪) গ্ৰামে যদিও একটি নিম্ন প্ৰাথমিক স্কুল আছে, কিন্তু শিক্ষক সাড়া বছৰ জুড়ে অনুপস্থিত থাকে। কাজেই প্ৰাথমিক স্কুলে একজন নিয়মিত শিক্ষক নিয়োগ এবং মধ্য স্কুলও হাইস্কুলেৰ মতো উচ্চতৰ শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰলে গ্ৰামেৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নয়নে অত্যন্ত সহায়ক হবে।

৫) বন্যাৰ দৰুন কৃষি উৎপাদন ব্যাহত হয়। বন্যা ৰোধ এবং উপযুক্ত সেচেৰ জন্য ব্যবস্থা গ্ৰহণ কৰলে তা গ্ৰামেৰ কৃষি উৎপাদনশীলতা বৃদ্ধিৰ সহায়ক হবে।

৭.১ স্থানাংক (ৰ্যাঙ্কিং)

গ্ৰামেৰ উন্নয়নেৰ জন্য জনতা বেশ কিছু প্ৰাৰম্ভিক পৰ্যায়ৰ কাজকৰ্মেৰ (এন্ট্ৰি পয়েন্ট অ্যাক্টিভিটি) প্ৰস্তাব দিয়েছে। এগুলেৰ মধ্যে আছে পৰিকাঠামো উন্নয়ন ও দক্ষতা উন্নয়ন এবং দুটিৰই পৰস্পৰেৰ সঙ্গে সম্পৰ্ক ৰয়েছে।

৭.১ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক (Entry Point Activity Rank)

প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক

স্থানাংক	স্থানাংক অনুযায়ী গাঁৱৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী	বিশদ বিৱৰণ	বাজেট
১	চকী, জেনেৰটৰসহ টেণ্ট হাউছৰ সৈতে সামূহিক ভৱন নিৰ্মাণ	▪ বাংলা ভাষা প্ৰাঃ বিঃৰ ওচৰত জি পি এছ উত্তৰ২৪° ২২’ ৩৫.৮” পূব০৯২° ৩৬’ ৮৭.১”	১১,১১,৭৫০.০০ টকা
২	হাতীচেড়াৰ পৰা বাংলা ভাষালৈ বন পথ নিৰ্মাণ	▪ জি পি এছ স্থানাংক উত্তৰ২৪° ২২’ ৪০.৪” পূব০৯২° ৩৭’ ২০.৫”	১১,৬৮,২৫০.০০ টকা
৩	বাংলা ভাষাত দমকলৰ সৈতে পানীৰ সুবিধাৰে মহিলাৰ টয়লেট	▪ জি পি এছ স্থানাংক উত্তৰ২৪° ২২’ ৩৪.৩” পূব০৯২° ৩৬’ ৩৬.৯”	২,২০,০০০.০০ টকা

7/ .2018
Divisional Forest Officer
Hailakandi Division
Hailakandi

৮। জীবিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

গাঁৱৰ বাবে উপযুক্ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা তৈয়াৰ কৰাৰ উদ্দেশ্যে জে এফ এম চিৰ সদস্য আৰু আৰ জি ভি এনৰ সাহায্য আৰু সমৰ্থনৰ ভিত্তিত বনগাঁও আৰু প্ৰান্তিক গাঁওসমূহত কাৰ্যকৰীভাৱে পি আৰ এ অনুশীলন আৰু আৰ্থ-সামাজিক সমীক্ষা চলোৱা হয়। পি আৰ এ অনুশীলন আৰু দলীয় আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে বিভিন্ন উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম (আই জি এ) চিহ্নিত কৰা হয়। চিহ্নিত কৰা উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কামসমূহ হ'ল ঃ মৎস্য উৎপাদন, শাক-পাচলিৰ খেতি, হাঁহ-কুকুৰা পালন, দুগ্ধ পাম, মৌমাখি পালন, কাঠপুলাৰ খেতি, বিকেন্দ্ৰীভূত নাৰ্ছাৰী, চিলাই কাম, ক্ষুদ্ৰ হস্তশিল্প, মৰাপাটৰ হস্তশিল্প, বাঁহৰ হস্তশিল্প, মমবাতি উৎপাদন, ধূপকাঠি উৎপাদন, আচাৰ ইত্যাদি। এইবোৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীত প্ৰক্ৰিয়াকৰণ, গ্ৰেডিং-পেকিং/বটলিং আৰু লেবেলিঙৰ মাধ্যমেৰে বাণিজ্যিকীকৰণ উপায়ে মূল্য সংযোজন কৰিব পৰা যায়। উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় উপকৰণ, সা-সৰঞ্জাম, কেঁচামালো নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে। জে এফ এম চিৰ পৰা উৎপাদন কৰা সামগ্ৰী প্ৰদৰ্শন আৰু বিক্ৰীৰ ব্যৱস্থাৰ বাবে এটি বিপণন কেন্দ্ৰ হিচাপে 'বন বাজাৰ' স্থাপনৰ প্ৰস্তাৱো দিয়া হৈছে।

৮.১ স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন পৰিকল্পনা সম্পৰ্কে কৰা অনুশীলনৰ স্থানাংক তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ

১। জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন

২। প্ৰাৰম্ভিক কাম-কাজ (ই পি এ)

৮.২ জীৱিকাৰ সুযোগ-সুবিধা

জীৱিকাৰ নিম্নোক্ত উপায়সমূহক চিহ্নিত কৰা হৈছে ঃ

* কৃষি আৰু উদ্যানশস্য
* পশু পালন
* এন টি এফ পি
* দক্ষতা উন্নয়ন
* ঋণৰ সুবিধা

উপৰোক্ত বিষয়সমূহৰ ওপৰত অতিৰিক্ত আলোচনা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

৮.৩ কৃষি আৰু উদ্যানশস্য

সমস্যাসমূহ ঃ

ক) জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ অভাব

খ) শোচনীয় পথ যোগাযোগ আৰু বিপণনৰ সুবিধাৰ অভাৱ

গ) বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ আৰু কীট-পতৰ আক্ৰমণ

সুবিধাসমূহ ঃ

ক) নাৰ্চাৰী উন্নয়ন

খ) ধান উৎপাদনৰ বাণিজ্যিকীকৰণ

গ) জৈৱিক কৃষি

ঘ) কল উৎপাদনৰ বাণিজ্যিকীকৰণ

৮.৪ **পশুধন**

বাধাগুসমূহ ঃ

ক) ৰোগ

খ) পশু চিকিৎসা ব্যৱস্থাৰ অভাৱ

গ) কৃষি আৰু অন্যান্য কাম-কাজৰ বাবে পশুধনৰ ওপৰত অধিক নিৰ্ভৰশীলতা

সুবিধাসমূহ ঃ

ক) দুগ্ধ উৎপাদন

খ) হাঁহ-কুকুৰা পালন

৮.৫ **এন টি এফ পি**

প্ৰধান বাধাসমূহ ঃ

ক) পৰ্যাপ্ত এন টি এফ পিৰ অভাব

খ) এন টি এফ পিৰ ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কে সম্প্ৰদায়ৰ জ্ঞানৰ অভাৱ

গ) উপলব্ধ এন টি এফ পিৰ যথোপযুক্তভাৱে ব্যৱহাৰ নোহোৱা

সুবিধাসমূহ ঃ

ক) বাণিজ্যিক প্ৰক্ৰিয়াকৰণ আৰু মূল্য সংযোজনৰ বাবে ফলমূল আৰু ভেষজ উদ্ভিদসমূহক ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়

খ) এন টি এফ পিৰ সংৰক্ষণ আৰু বৈধ ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কে সজাগতা

৮.৬ **বিশেষ দক্ষতা**

দক্ষতা উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰধান বাধাসমূহ হ'ল ঃ

ক) প্ৰশিক্ষণ লাভৰ সুবিধা নই

খ) শোচনীয় অৰ্থনৈতিক অৱস্থা

সুবিধাসমূহ

ক) বাঁহৰ কাম

খ) যুৱ উদ্যোগী

গ) ৰবিশস্য (শাক-পাচলি, কল)

ঘ) দক্ষ ঠিকাভিত্তিক শ্ৰমিক (যুৱক)

৮.৭ ঋণৰ সুবিধা

প্ৰধান বাধাসমূহ হ'ল ঃ

ক) বেঙ্কৰ শাখা নাই

খ) বেঙ্কৰ পৰা ঋণ লোৱাৰ সুযোগ নাই

সুবিধাসমূহ ঃ

ক) ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন

খ) চৰকাৰী ঋণ কাৰ্যসূচীত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা

৮.৮ কৌশলগত হস্তক্ষেপ

জীৱিকা উন্নয়নৰ বাবে ওপৰত উল্লিখিত বিষয়সমূহৰ সাৰাংশ হিচাপে নিম্নোক্ত বিষয়সমূহক কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে গণ্য কৰিব পৰা যায় ঃ

১) বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ উন্নয়ন

২) উৎপাদিত ধান আৰু কলৰ বাণিজ্যিকীকৰণ

৩) আত্মসহায়ক গোট গঠনত প্ৰেৰণা

৪) ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ ব্যৱস্থা আৰু প্ৰতিষ্ঠান সম্পৰ্কে সজাগতা

৫) ঋণৰ ব্যৱস্থাত চৰকাৰী আঁচনিসমূহক চামিল কৰা।

৮.৯ উপাৰ্জন বৃদ্ধিৰ কাম-কাজ

গাঁৱত পৰিকল্পনা কৰা উপাৰ্জনৰ প্ৰধান উপায়সমূহ হ'ল ঃ

১) কৃষি

২) নাৰ্ছাৰী

৩) বাঁহৰ কাম

৪) চিলাই কাম

৮.১০ আত্মসহায়ক গোটৰ কাম-কাজ

গাঁৱৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহক লৈ নিম্নোক্ত কামসমূহ সম্পৰ্কে পৰিকল্পনা কৰিব পাৰি ঃ

১) নাৰ্চাৰী

২) বাঁহৰ কাম

৮.১১ শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ভ্ৰমণ

শিক্ষামূলক ভ্ৰমণৰ বাবে তলত দিয়াৰ দৰে পৰিকল্পনা কৰা হৈছে—

১) উত্তৰ-পূব আৰু ভাৰতৰ অন্য ৰাজ্যৰ জে এফ এম চি/ই ডি চিৰ জীৱিকাৰ নিদৰ্শনমূলক কাৰ্যসূচীৰ পৰা শিক্ষালাভ

২) সৰস মেলাৰ দৰে বিভিন্ন মেলা আৰু প্ৰদৰ্শনী আৰু ট্ৰাইফেডৰ দ্বাৰা আয়োজিত বিভিন্ন মেলাত অংশগ্ৰহণ

৩) বাঁহৰ ব্যৱহাৰ আৰু বাঁহশিল্পৰ প্ৰশিক্ষণৰ বাবে ওচৰৰ দেশ ভ্ৰমণ

৮.১২ সংপৃক্তকৰণ

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি ঃ

ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) — গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে

খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।

গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চয় যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) — পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে

ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)

ঙ) দক্ষতা বিকাশ যোজনা (Skills Development Schemes)

চ) প্ৰধান মন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)

ছ) এন আৰ এল এম (NRLM)

জ) এন আৰ এইচ এম (NRHM)

ঝ) বাঁহ অভিযান (Bamboo Mission)

ঞ) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে সঠিক অন্য আঁচনি।

উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।

৯। কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা অনুযায়ী গাঁও পৰ্যায়ৰ বিশদ পি আৰ এ অনুশীলনৰ পিছত এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। নিৰ্বাহক্ষম সংৰক্ষণ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য মূল্য, পাৰিপাৰ্শ্বিক কাম-কাজ, জে এফ এম চিৰ ওপৰত ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ উৎপাদন সম্ভাৱনা আৰু ইয়াৰ নিকটৱৰ্তী গাঁৱৰ মানুহৰ উপভোগ আৰু জীৱিকাৰ চাহিদাসমূহ নিৰ্বাহক্ষম উপায়ে পূৰণ কৰাই হ'ল এই পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য।

এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ নিম্নোক্ত বিষয়সমূহ বিবেচনাত ৰখা হৈছে ঃ

ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ ওপৰত ন্যস্ত কৰা বনাঞ্চল এলেকা; আৰু

খ) ৰোপণ কৰা এলেকা/ৰোপণৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত জনসাধাৰণৰ ভূমিসমূহ আৰু অধিসূচিত বনাঞ্চল এলেকাৰ বাহিৰৰ অন্যান্য ভূমি।

জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ উপৰোক্ত বিষয়সমূহ তলত সংক্ষিপ্তভাৱে আলোচনা কৰা হৈছে।

৯.১ বনাঞ্চল আৰু সেইসমূহৰ বৰ্তমান অৱস্থা

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ ৰোপণ কৰা (অথবা ৰোপণৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত) অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	**জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টৰ)**	**গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃমিঃ)**	**বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০%ৰো বেছি ক্ৰাউন ঘনত্ব বাকী- 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')**	**সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬-৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)**
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ/পি এফ নাম ঃ কাটাখাল লাট ঃ কুকিছেড়া ভাগ ঃ	৪০০	০.৫০ৰ পৰা ১.৫০	ভাল এলেকা ঃ ৩১ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ ৮০ হেক্টৰ	৯ মাহৰো বেছি
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা				
স্থান ঃ বৰুণছেড়া বনাঞ্চলৰ ধৰণ ঃ অৰ্ধচিৰহৰিৎ ভি এফ/অন্যান্য আৰ এফ	১৬৯	০.৫০ৰ পৰা ১.৫০	ভাল এলেকা ঃ ১৬৯ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ — হেক্টৰ	
মুঠ			ভাল এলেকা ঃ ২০০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা ঃ ৮০ হেক্টৰ	

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াত দেখা গৈছে যে কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনভূমিৰ মুঠ ৪০০ হেক্টৰ এলেকাৰ ২০০ হেক্টৰ (৫০%) ‘ভাল’ (ক্ৰাউন ঘনত্ব >৪০%) আৰু বাকী ভূমি ‘ক্ষতিগ্ৰস্ত’।

৯.১.১ বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণ

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণ বোকামিশ্ৰিত পলসুৱা ধৰণৰ। বনাঞ্চলৰ মাটিৰ কিছু বিশেষ দিশ তলৰ তালিকাত দিয়া হ’ল।

তালিকা- ২ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণ

স্থিতি মাপ	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	মধ্যম	গড়
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা	শোচনীয়	নাই
উপস্থিতি ঃ		
(ক) বালি	নাই	নাই
(খ) বোকামাটিৰে ঢকা	হয়	হয়
(গ) নতুনকৈ উৰ্বৰ ভূমি	—	—
(ঘ) বালিচাহি	—	—

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

কুকিছেড়া জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ মাটিৰ ধৰণৰ বিশেষ দিশসমূহ সংক্ষেপে তলত দিয়া হ’ল ঃ

ক) সমতল ভূমিৰ মাটি বোকাময়, বালিমিশ্ৰিত খাৰুৱা আৰু কিছু স্থান পলস পৰা । সংমণ্ডলটোৰ মধ্যাঞ্চলৰ সমতল ভূমি নিম্নৰ পৰা উচ্চলৈ আৰু উচ্চ টিলাসমূহৰ তুলনাত পৃথক।

৯.১.২ বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

যিসমূহ উদ্ভিদৰ দ্বাৰা বৰ্তমান কুকিছেড়া বনাঞ্চল গঠিত সেইসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ’ল। এইখিনিতে উল্লেখ কৰিব পাৰি যে স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহক অৰ্ধচিৰহৰিৎ বনাঞ্চল হিচাপে শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা- ৩ ঃ কছাৰীথল জে এফ এম চিৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

স্থিতি মাপ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
প্ৰধান বন প্ৰজাতি	বন আম	মেংগিফেৰাচাইলাৰেকা
	বেলফাই/জলফাই	এলক’কাপ্ৰিঅ’গ্ল’ৰিবুণ্ডাছ
	বান্দৰফেলা	ডিছ’জাইলামবিনেক্টিফেৰাম
	বান্দৰ লাঠি	লেছিয়া ফিষ্টুলা
	বন শিমলু	বেম্ব’ক্সিনছিগনক
	ভাতকৰ	ভিটেক্সহেটোৰোফাইল্লা

	ভোলা	মন্‌স ল্যাক্রিগাটা
	ভুবি	বাস্ত্রাউৰেঙস্যাপিডাৰ
	ভুৰি	ট্রেডই নিউডিফ্লোৰা
	বৰুণ	ক্র্যাটায়েৰা ৰিলিজিওসা
	বেলা	স্যাপিয়াম ব্যাক্কাটাম
	ভাদ্রুক	ভিটেক্সপিডিবসেন্স
	ছাতিম	আলস্টোনিয়াস্কলাৰিস
সংঘভুক্ত	কালিগোড়া	ব্যামাভালগাৰস
	কাৰাইল	ড্যান্ডাক্যালামুস্ট্রিক্টাম
	খাং	ডেন্ড্রোকালামুসলোঙ্গিমপ্যাথাম
গুল্ম	আনচু প্লান্ট	মোৰিন্ডাটিংকটোৰায়া
	মদাৰ	ক্যালোট্রেপিস জাইগেন্টিয়া
	স্বৰ্ণলতা	ট্রাকচেলোসপাৰমামফ্যাগ্রান্স
	আতলাৰি উদ্ভিদ	পলিগোলোম্বাবাৰ্বাটাম
	লজ্জাৱতী	মিমোসা পুডিকা
	আবু টেঙা	অ্যান্টিডেসমাডিয়াড্রাম
	আমচিৰিকা	অকাসিয়া কনসিনা
	সৰ্পগন্ধা	ৰাউলফিয়া সার্পেন্টাইন
	আলখনি	ক্যাসিয়াটোৰা
	নল, খাগৰি, ইকৰা	ফ্যাগমিটেস্কার্কা
ভেষজ উদ্ভিদ	চালমোগ্রা	হাইডনোকার্পাসকুর্জিল
	হৰতকি	টার্মিন্যালিয়াচেবুলা
উৎপাদন	গমাৰি	গ্‌মেলিনাডাৰবোৰিয়া
	কদম	এ্যানথ্রোকফ্যালাস কদম
	জাম	ইঙ্গোনিজাম্বোস
	নাগেশ্বৰ	মেসুয়াফেৰিয়া
	চাম	আর্টোকার্পাস চাপ্লাসা
	ঘোঁড়া নিম	-
	ৰেইন ট্রি	-
	পিং	সাইলোমেট্রা পোলাড্রিয়া
	মৰৈ	-
	চাটিম	আলস্টোনিয়াস্কলাৰিস
অন্যান্য, যদি আছে	বাঁহ	সার্চম্মপ্রসাৰম
	খাগৰি	সাকচাৰাম স্পন্টানাম
	ইকৰা	এৰিয়াম্থাম ৰ্যাভেনিয়াক
	নল	ফ্রগমিটেস্কাৰকা
	ৰেমা	থাইসোনোলায়েনা

৯.১.৩ অতীতত বনগাঁও ব্যৱস্থাপনা

বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে অতীতত কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ দ্বাৰা গৃহীত ব্যৱস্থাৱলীৰ ওপৰত তলত আলোচনা কৰা হৈছে।

ক) জড়িত পৰিয়ালৰ সংখ্যা ঃ ১০৪টা

খ) জড়িত লোকৰ সংখ্যা ঃ ৭৯৯জন

গ) গৃহীত ব্যৱস্থাৱলীৰ সাৰাংশ ঃ ২০১৫ চনত জে এফ এম চি গঠনৰ সময়ৰ পৰা বনাঞ্চল সুৰক্ষা সমিতি গঠন কৰি কাম আৰম্ভ কৰা হৈছে। কিন্তু তৎসত্ত্বেও হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰ কুকিছড়া আঞ্চলিকত বাৰে বাৰে বন সংমণ্ডলৰ কৰ্মচাৰৰ অপহৰণৰ ঘটনা ঘটি আহিছে। ২০১০ চনৰ ১৩ ফেব্ৰুৱাৰীত কুকিছড়া আঞ্চলিকৰ বনাঞ্চলিক বিষয়া নিজামুদ্দিন মজুমদাক সেই আঞ্চলিকৰ এলেকাৰ পৰাই কৰ্তব্যৰত অৱস্থাতে অপহৰণ কৰা হয়। তেওঁক ২৬-০২-২০১০ তাৰিখে মুক্তি দিয়া হয়। কুকিছড়া আঞ্চলিকৰ কুকিছড়া জে এফ এম চিৰ অধীনস্থ বাংলাবাসাৰ পৰা বন সংমণ্ডলৰ বনাঞ্চলিক-এক বিষয়া মনোজ কুমাৰ সিন্‌হাক ২৩-০৬-২০১৬ তাৰিখে কৰ্তব্যৰত অৱস্থাতে অপহৰণ কৰা হয়। তেওঁক ০৫-০৭-২০১৬ তাৰিখে মুক্তি দিয়া হয়। এই প্ৰতিটো অপহৰণৰ পিছতে অপহৃতৰ নিকটাত্মীয়ই আপ্ৰাণ চেষ্টা কৰি মুক্ত কৰি আনে। এই খবৰসমূহ সংবাদপত্ৰতো প্ৰকাশিত হৈছে। ঘাৰমুৰাৰ তথাকথিত কল্যাণ আশ্ৰমৰ সমৰ্থনতেই অপহৰণকাৰীসকলে অতি গোপনে এই অপহৰণ কাণ্ড সংঘটিত কৰিছে। প্ৰাপ্ত খবৰৰ পৰা জনামতে, অপহৃত ব্যক্তিৰ জীৱন ৰক্ষা আৰু মুক্তিপণৰ বিনিময়ত যি অৰ্থ অপহৰণকাৰীয়ে আদায় কৰিছে তাৰ এক বৃহৎ অংশ কল্যাণ আশ্ৰমৰ অকাডেমিক সদস্যইও পাছে। মাত্ৰ কল্যাণ আশ্ৰমত আশ্ৰয় পোৱাৰ বাবেই ৰিয়াং উগ্ৰপন্থীসকলে বজাৰ-চহৰত মুক্তভাৱে ঘূৰা-ফুৰা কৰে। এইবুলিও গুজব উঠিছে যে ধলছড়া, কুণ্ডানালা, ৰূপাছড়া, কুকিছড়া, ঝালনাছড়া, ৰিটলাছড়া কালাপাহাৰ, ঘাৰমুৰা, বাইছড়া, কছাৰীথল এলেকা আৰু তাৰ আশেপাশে ৰিয়াং উগ্ৰপন্থী সংগঠনসমূহে (বিভিন্ন নামত) দীৰ্ঘদিন ধৰি উগ্ৰপন্থী কাৰ্যকলাপ চলাই যোৱাৰ সত্ত্বেও আৰক্ষী আৰু অসামৰিক প্ৰশাসন সিহঁতক দমন কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে। ইয়াৰ বাবে বিধিগত সেৱা হিচাপে সুৰক্ষা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হ'লেও বাস্তৱ ক্ষেত্ৰত উগ্ৰপন্থী অধ্যুষিত এই এলেকাত কোনো সুৰক্ষা ব্যৱস্থাই গ্ৰহণ কৰা হোৱা নাই।

ঘ) কোনো ধৰণৰ আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা ঃ অন্য কোনো ধৰণৰ আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো বনাঞ্চল সুৰক্ষা সমিতি আৰু বন বিভাগৰ কৰ্মীসকলৰ যে সাধ্যাতীত তাৰ কাৰণসমূহ (গ) অংশত বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

(**উৎস ঃ** বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা)

৯.১.৪ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

স্থানীয় মানুহৰ ঘৰুৱা চাহিদা পূৰণৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৪ (ক) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	**পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা**		**বৰ্তমান কেনেদৰে চাহিদা পূৰণ হৈছে**	**উৎস**
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	**আনুমানিক পৰিমাণ**		
কাঠখৰি	১০০%	বছৰি ১.৮২৫ টন	নিকটৱৰ্তী অৰণ্য আৰু আৱাস সংলগ্ন বাৰী এলেকাৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়	বেছিভাগেই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা অবৈধভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হয়
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	১০০%	০.১২০ কিউম	নিকটৱৰ্তী অৰণ্যৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়	সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা অবৈধভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হয়
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	১০০%	০.০৪০ কিউম	নিকটৱৰ্তী অৰণ্যৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়	সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা অবৈধভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হয়
খুঁটি/বাঁহ	১০০%	৪০ডাল	,,	,,
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	১০০%	৮.০০ কিঃগ্ৰাঃ	,,	,,
এন টি এফ পি	১০০%	৬.০০ কিঃগ্ৰাঃ	,,	,,
অন্যান্য গন্ধী, বাঁহৰ গাজ, বন আলু ইত্যাদি		৮.০০ কুইণ্টল	,,	,,

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলৰ সৈতে আলোচনা।

ওপৰৰ তালিকাৰ তথ্য আৰু পৰিয়ালসমূহৰ এই সংখ্যাৰ হিচাবৰ ভিত্তিত কুকিছেড়া গাঁৱৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা তলত দিয়া ধৰণৰ ঃ

তালিকা- ৪ (খ) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ পৰিয়ালসমূহৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃ গ্ৰাঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	১৮৯.৮ টন প্ৰতি বছৰে	
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	১২.৪৮ কিউম	
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	৪.১৬ কিউম	
খুঁটি/বাঁহ	৪১৬০ডাল	
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	৮.৩২ কুইণ্টল	
এন টি এফ পি	৬.২৪ কুইণ্টল	
অন্যান্য গন্ধী, বাঁহৰ গাজ, বন আলু ইত্যাদি	৮৩২ কুইণ্টল	

৯.১.৫ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সামগ্ৰী সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

পৰিয়ালসমূহৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি এই ধৰণৰ সামগ্ৰী সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰী কৰিও সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণনৰ তথ্য তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৫ (ক) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ স্থান
	ঋতু/মাহ	সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত সামগ্ৰীৰ পৰিমাণ (কিঃগ্ৰাঃ)	
কাঠখৰি	০	০	০	০
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	০	০	০	০
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	০	০	০	০
বাঁহ	০	০	০	০
খুঁটি	০	০	০	০
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	০	০	০	০
এন টি এফ পি (ঝাড়ু)	ডিচেম্বৰ/ জানুৱাৰী আৰু ফেব্ৰুৱাৰী	৬০	২.৫০০ কুইণ্টল	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল এলেকা
অন্যান্য গন্ধী, বাঁহৰ গাজ	জুন, জুলাই	৪০	১.০০০ কুইণ্টল	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল এলেকা

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা।

ওপৰৰ তালিকাত উল্লিখিত তথ্যৰ সৈতে সম্পৰ্কিত কিছু প্ৰাসঙ্গিক তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৫ (খ) ঃ বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন— অতিৰিক্ত তথ্য

কুকিছেড়া জে এফ এম চি

বনজ উৎপাদনৰ নাম	**উদ্বৃত্ত বিপণন (কিঃগ্ৰাঃ)**	**কেনেদৰে বিপণন কৰা হয়**	**বনজ উৎপাদন বিক্ৰীৰ জৰিয়তে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় আয়**
কাঠখৰি	০	০	০
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	০	০	০
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	০	০	০
বাঁহ	০	০	০
খুঁটি	০	০	০
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	০	০	০
এন টি এফ পি	১৫০.০ কুইন্টল	গাঁৱৰ বজাৰত বিক্ৰী	১৭৩০.৭৬ টকা
অন্যান্য গন্ধী, বাঁহৰ গাজ, ঢেকীয়া শাক	৪০.০ কুইন্টল	গাঁৱৰ বজাৰত বিক্ৰী	১৯২.৩৮ টকা

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলৰ সৈতে আলোচনা।

৯.১.৬ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণনৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা উপ-বিভাগসমূহৰ তথ্যৰ ভিত্তিত কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদাৰ সাৰাংশ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৬ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা (বাৰ্ষিক কিঃগ্ৰাঃ) তালিকা-৪ (খ)ৰ পৰা	উদ্বৃত্ত বিপণন কৰা হৈছে তালিকা-৫ (খ)লৈকে	মুঠ চাহিদা (কিঃগ্ৰাঃ)
কাঠখৰি	১৮৯.৮ বাৰ্ষিক টন	০	বাৰ্ষিক ১৮৯.৮ টন
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	১২.৪৮ কিউম	০	১২.৪৮ কিউম
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	৪.১৬ কিউম	০	৪.১৬ কিউম
বাঁহ	৩৬৪০ডাল	০	৩৬৪০ডাল
খুঁটি	৫২০ডাল	০	৫২০ডাল
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	৮.৩২ কুইণ্টল	০	৮.৩২ কুইণ্টল
এন টি এফ পি	৬.২৪ কুইণ্টল	১৫০.০ কুইণ্টল	১৫৬.২৪ কুইণ্টল
অন্যান্য গন্ধী, বাঁহৰ গাজ ইত্যাদি	৮৩২ কুইণ্টল	৪০.০ কুইণ্টল	৮৭২.০ কুইণ্টল

উৎস ঃ পূৰ্ববৰ্তী পৃষ্ঠাসমূহত দিয়া এই অধ্যায়ৰ তালিকা-৪ (খ) আৰু ৫ (খ)।

৯.২ বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়

৯.২.১ সুৰক্ষাৰ সমস্যাসমূহ

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৭ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ

সমস্যাৰ ধৰণ	প্ৰাসঙ্গিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্ব (হয়/নহয়)
চাৰণ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চাৰণ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনীভাৱে কাঠ কটা	হয়	হয়
কাঠৰ চোৰাং কাৰবাৰ	হয়	হয়
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	নহয়	নহয়
বনভূমি বেদখল	হয়	হয়
অন্যান্য	হয়	হয়

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা।

এনেদৰে দেখা গৈছে যে বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত জে এফ এম চিৰ সন্মুখত দেখা দিয়া সমস্যাসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ—

ক) উগ্ৰপন্থীৰ কাৰ্যকলাপ

খ) বেদখল

গ) বিভাগৰ কৰ্মচাৰীৰ সংখ্যা কম আৰু অবৈজ্ঞানিক শ্ৰম বিভাগ।

৯.২.২ বনাঞ্চল ধ্বংসৰ কাৰণসমূহ

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বন ধ্বংসৰ কাৰণসমূহ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

ক) উগ্ৰপন্থাৰ কাৰ্যকলাপ

খ) বেদখল

গ) সুৰক্ষা কৰ্তব্য পালনৰ বাবে আত্মোৎসৰ্গী কৰ্মীসকল এন আৰ চি, নিৰ্বাচনী দায়িত্বসহ বিভিন্ন তথ্য প্ৰদান, চিঠি-পত্ৰ আদান-প্ৰদান আৰু বিজ্ঞাপন কাৰ্যসূচীসমূহত গোটেই বছৰ ধৰি ব্যাপকভাৱে ব্যস্ত হৈ আছে। ইয়াৰ বাবে যথাযথভাৱে বন সুৰক্ষাৰ দায়িত্ব পালন ব্যাহত হৈছে। এইটোৱে হ'ল বন ধ্বংসৰ অন্যতম কাৰণ আৰু ফলাফল।

(**উৎস ঃ** বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা)

৯.৩ বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ প্ৰধান বিষয়সমূহ নিম্নোক্ত উপ-বিভাগত আলোচনা কৰা হৈছে । এইসমূহ হ'ল সুৰক্ষা পৰিকল্পনা, বনাঞ্চল উন্নয়ন (নিৰাময়), নাৰ্চাৰী উন্নয়ন, ৰক্ষণাবেক্ষণ আৰু অন্যান্য কাম-কাজ।

৯.৩.১ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল। কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে যি ব্যৱস্থাসমূহ আলোচনা কৰা হৈছে সেইসমূহ ইতিপূৰ্বে উপ-বিভাগ ৩.১ত আলোচনা কৰা হৈছে।

তালিকা ৮ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰযোজ্য হিচাপে প্ৰ'ফৰ্মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব	**বনাঞ্চল এলেকাৰ অৱস্থিতি**	**ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)**	**সময়-কাল**	**অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ /মধ্যম /নিম্ন)**
চাৰণ-স্থানীয় পশু	কুকিছেড়া জে এফ এম চি এলেকা	৬০০ হেক্টৰ	দিনৰ বেলা	মধ্যম
চাৰণ-অন্যান্য এলেকাৰ পশু	কুকিছেড়া জে এফ এম চি এলেকা	৬০০ হেক্টৰ	২৪ ঘণ্টা	মধ্যম
বেআইনীভাৱে কাঠ কটা	কুকিছেড়া জে এফ এম চি এলেকা	৬০০ হেক্টৰ	২৪ ঘণ্টা	মধ্যম
কাঠ চোৰাং কাৰবাৰ	কুকিছেড়া জে এফ এম চি এলেকা	৬০০ হেক্টৰ	২৪ ঘণ্টা	মধ্যম

দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	কুকিছেড়া জে এফ এম চি এলেকা	৬০০ হেক্টৰ	ডিচেম্বৰ আৰু জানুৱাৰী	নিম্ন
বনাঞ্চলৰ ভূমি বেদখল	কুকিছেড়া জে এফ এম চি এলেকা	৬০০ হেক্টৰ	দিনৰ বেলা	উচ্চ
অন্যান্য	কুকিছেড়া জে এফ এম চি এলেকা	৬০০ হেক্টৰ	২৪ ঘণ্টা	উচ্চ

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এনেদৰে দেখা গ'ল যে কুকিছেড়া জে এফ এম চি বনাঞ্চল এলাকাত নিম্নোক্ত নিৰাময়মূলক কামসমূহক উচ্চ-মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰসহ প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে ঃ

ক) নিয়মিত সুৰক্ষামূলক পদক্ষেপসমূহ আৰম্ভ কৰাৰ লক্ষ্যৰে স্বাভাৱিক অৱস্থা ঘূৰাই অনা আৰু উগ্ৰপন্থী কাৰ্যকলাপ দমনৰ বাবে আৰক্ষী-সামৰিক অভিযান আৰম্ভ কৰা দৰকাৰ।

খ) বেদখলকাৰীসকলক উচ্ছেদ কৰাৰ বাবে অভিযান।

গ) ৰাজহ ভূমি ৰক্ষাৰ লক্ষ্যৰে সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ সীমাৰ ১৫ মিটাৰ দূৰে দূৰে স্তম্ভ স্থাপন।

ঘ) জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সম্প্ৰদায়ৰ কাৰ্যকলাপ উপযুক্তভাৱে সক্ৰিয় কৰাৰ প্ৰয়োজন।

৯.৩.২ প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ ধৰণসমূহ

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ জে এফ এম সি বনাঞ্চলৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাসমূহৰ নিৰাময়ৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত ব্যৱস্থাসমূহৰ ধৰণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৯ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ প্ৰস্তাৱিত কামসমূহৰ ধৰণ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	**প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)**	**জে এফ এম চিৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)**	**মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি**	**নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টৰ)**
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	হয়	হয়	নৱেম্বৰ পৰা জানুৱাৰী পৰ্যন্ত অগ্ৰিম কাম/ফেব্ৰুৱাৰীৰ পৰা এপ্ৰিল পৰ্যন্ত বন সৃষ্টি আৰু তাৰ পিছৰ মাহসমূহৰ পৰা তত্বাৱধান আৰম্ভ কৰা	৪০ হেক্টৰ ভূমিত ১, ২ আৰু ৩ হেক্টৰ খণ্ডত কৃত্ৰিমভাৱে স্থানীয় প্ৰজাতিৰ পুনৰুজ্জীৱিতকৰণ আৰু ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাত পৰ্যাপ্ত নহয়। বৰং এই ধৰণৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলত প্ৰস্তাৱিত ১০ বা ২০ হেক্টৰ খণ্ড হিচাপে গছ ৰোপণ কৰিব লাগিব আৰু ইয়াক শূন্য বুলি গণ্য কৰিব লাগিব

কটা গছৰ মূঢ়া সুৰক্ষা	হয়	হয়	বছৰৰ প্ৰতি মাহে	নিয়মিত পৰ্যবেক্ষণ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ দ্বাৰা ২০০ হেক্টৰ বন এলেকা
জলাবিভাজিকাৰ নিৰাময়	নহয়	নহয়	—	—
জলাধাৰ	নহয়	নহয়	—	—
ঘাঁহ-বন নিৰণি	নহয়	নহয়	—	—
বাঁহ ৰোপণ	নহয়	নহয়	—	—
বীজ সিঁচা	নহয়	নহয়	—	—
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	বছৰৰ প্ৰতি মাহে	বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ দ্বাৰা ২০০ হেক্টৰ বন এলেকা নিয়মিত পৰ্যবেক্ষণ
ডাল কটা আৰু নিৰাময়	নহয়	নহয়	—	—
বেৰ নিৰ্মাণ	হয়	হয়	গোটেই বছৰ ধৰি	নতুন কৰি সৃষ্ট বন এলেকা ২০ হেক্টৰ
সামাজিক বেৰ	নহয়	হয়	গোটেই বছৰ ধৰি	
অন্যান্য কাম-কাজ	নহয়	নহয়	—	—

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

এনেদৰে দেখা গ'ল যে কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল এলেকাত নিম্নোক্ত নিৰাময়মূলক কামসমূহৰ প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে ঃ

ক) জে এফ এম চি এলেকাৰ ৪০ হেক্টৰ ভূমিত ১, ২ বা ৩ হেক্টৰ শাখাত কৃত্ৰিমভাৱে স্থানীয় প্ৰজাতিৰ পুনঃসৃজন।

৯.৩.৩ বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কাম আৰু বন সৃজন

উপৰোক্ত বিষয়ৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট প্ৰাসঙ্গিক বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১০ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা

নিৰাময় ব্যৱস্থা	**ৰোপণৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত হেক্টৰ হিচাপে এলেকা**	**খণ্ড ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ**	**প্ৰজাতি**	**স্থান ব্যৱধান মিটাৰ × মিটাৰ)**
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰুজ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২ হেক্টৰ	শূন্য	চেগুণ, গমাৰি চেছিয়াচাম, ৰাতা, জাম ইত্যাদি	

খণ্ড ৰোপণ				
নিম, আমলখি, মহুৱা, বহৰাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)				
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ				
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টৰ		চেগুণ, গমাৰি, চেছিয়াচাম, ৰাতা, জাম ইত্যাদি	২×২
অন্যান্য				
মুঠ এলেকা (হেক্টৰ হিচাপে)				

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪ বনাঞ্চল উন্নয়ন— বাৰ্ষিক লক্ষ্য

উপৰোক্ত বিষয়ৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট ১০ বছৰৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত বাৰ্ষিক লক্ষ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হল।

তালিকা- ১০ (ক) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল উন্নয়নৰ বাৰ্ষিক লক্ষ্য (১ বছৰৰ পৰা ৫ বছৰ)

নিৰাময় ব্যৱস্থা	**২০১৬**	**২০১৭**	**২০১৮**	**২০১৯**	**২০২০**
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰুজ্জীবিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
খণ্ড ৰোপণ					
নিম, আমলখি, মহুৱা, বহৰাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)					
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ					
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
বন-বাত নিৰণি					
মধ্যকালীন কাম-কাজ					

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

তালিকা- ১০ (খ) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল

উন্নয়নৰ বাৰ্ষিক লক্ষ্য (৬ষ্ঠ বছৰৰ পৰা ১০ম বছৰ)

নিৰাময় ব্যৱস্থা	**২০২১**	**২০২২**	**২০২৩**	**২০২৪**	**২০২৫**
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰুজ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
খণ্ড ৰোপণ					
নিম, আমলখি, মহুৱা, বহৰাৰ বীজ সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)					
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ					
পোনপটীয়া ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
বন-বাত নিৰণি					
মধ্যকালীন কাম-কাজ					

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.১ নাৰ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ নাৰ্চাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা নিম্নোক্ত ধৰণৰ নাৰ্চাৰীসমূহৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল ঃ

ক) জে এফ এম চি নাৰ্চাৰী (বিভাগীয় নাৰ্চাৰীসহ)

খ) অন্যান্য নাৰ্চাৰী— আত্মসহায়ক গোট আৰু ব্যক্তিগত

বিশদ বিৱৰণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

জে এফ এম চি নাৰ্চাৰী

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ নাৰ্চআৰীসমূহৰ বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল। এই তালিকাত জে এফ এম চিৰ কামত জড়িত বিভাগীয় নাৰ্চআৰীসমূহকো অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা- ১১ (ক) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী অন্যান্য নাৰ্চাৰী

নাৰ্চাৰীৰ নাম	**প্ৰজাতি**	**উন্নয়নৰ বছৰ**	**পুলিৰ সংখ্যা**	**মন্তব্য**
নাই	নাই	নাই	নাই	নাই

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

অন্যান্য নাৰ্চাৰী

কছাৰীথল জে এফ এম চিৰ নিকটৱৰ্তী এলেকাত অন্যান্য নাৰ্চাৰীৰ বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১১ (খ) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি নাৰ্চাৰী

নাৰ্চাৰীৰ অৱস্থিতি	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	পুলিৰ সংখ্যা	মন্তব্য
বৰুণছড়া	ঘোঁৰানিম, জাম, হাতকোৰ, চাম, সুন্দি, ছাতিম, ভাত, পমা, ৰাতা, আম, কঁঠাল, ৰেইন ট্ৰী, হৰতকি, আমলখি, কৃষ্ণচূড়া, মজ, বহৰা, গমাৰি, চেছিয়াচাম ইত্যাদি	২০১৫-১৬	১,০০,০০০	

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.২ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা— ১০ বছৰ

কুকিছেড়া জে এফ এম চিত ৰোপিত উদ্ভিদসমূহৰ ৰক্ষণাবেক্ষণৰ পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল। ইয়াৰ বাবে ১০ বছৰ সময় ধাৰ্য কৰা হৈছে।

ক) **গছৰ প্ৰজাতি** ঃ চেগুণ, গমাৰি, চেছিয়াচাম, ঘোঁৰানিম, জাম, হাতকৰ, চাম, সুন্দি, ছাতিম, ভাত, পমা, ৰাতা, আম, কঁঠাল, ৰেইন ট্ৰী, হৰতকি, আমলখি, কৃষ্ণচূড়া, মজ, বহৰা ইত্যাদি।

(খ) তালিকা- ১২ (ক) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিত ৰোপণ কৰা উদ্ভিদসমূহৰ পুলি ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
২০১৬-১৭	শূন্য
২০১৭-১৮	শূন্য
২০১৮-১৯	শূন্য
২০১৯-২০	শূন্য
২০২১-২২	শূন্য
২০২২-২৩	শূন্য
২০২৩-২৪	শূন্য
২০২৪-২৫	শূন্য
২০২৫-২৬	শূন্য
২০২৬-২৭	শূন্য

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

গ) বাঁহ

তালিকা- ১২ (খ) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিত ৰোপণ কৰা বাঁহৰ পুলি ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
	কুকিছেড়া জে এফ এম চিত বাঁহ ৰোপণ কৰা হোৱা নাই। ফলত ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনাৰ কোনো প্ৰশ্ন নাই।

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ঘ) কাঠখৰিৰ গছ ৰোপণ

তালিকা- ১২ (গ) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিত কাঠখৰি ৰোপণৰ বাবে ৰোপিত গছৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়মূলক ব্যৱস্থা
২০১৬-১৭	নিৰ্ধাৰিত বছৰৰ বাবে প্ৰকল্পৰ বিধি অনুযায়ী
২০১৭-১৮	নিৰ্ধাৰিত বছৰৰ বাবে প্ৰকল্পৰ বিধি অনুযায়ী
২০১৮-১৯	নিৰ্ধাৰিত বছৰৰ বাবে প্ৰকল্পৰ বিধি অনুযায়ী
২০১৯-২০	নিৰ্ধাৰিত বছৰৰ বাবে প্ৰকল্পৰ বিধি অনুযায়ী
২০২১-২২	শূন্য
২০২২-২৩	শূন্য
২০২৩-২৪	শূন্য
২০২৪-২৫	শূন্য
২০২৫-২৬	শূন্য
২০২৬-২৭	শূন্য

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

ঙ) এন টি এফ পি/ ভেষজ উদ্ভিদৰ খেতি

তালিকা- ১২ (ঘ) ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ ভেষজ উদ্ভিদৰ খেতিৰ ৰক্ষণাবেক্ষণ পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময় ব্যৱস্থা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ	কুকিছেড়া জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ ভেষজ উদ্ভিদৰ খেতি হোৱা নাই। ফলত ৰক্ষণাবেক্ষণৰ প্ৰশ্ন নুঠে।

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.৩ অন্যান্য কাম-কাজৰ পৰিকল্পনা

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ অন্যান্য কাম-কাজসমূহৰ পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ১৩ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ অন্যান্য কাম-কাজ

কাম-কাজ	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	দায়িত্ব	মাহ/বছৰ	এলেকা (হেক্টৰ)

যথাযথ সিদ্ধান্তৰ পিছত সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা পূৰণ কৰা হ'ব

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৪.৪ বিপণন কাম-কাজ

কুকিছেড়া জে এফ এম চিত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ পৰিকল্পিত বিপণনৰ কাম-কাজ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল ঃ

ক) স্থানীয় বজাৰত পোনপটীয়াভাৱে বিপণন

খ) সামগ্ৰীৰ পৰীক্ষণ/নিৰ্বাচনৰ দ্বাৰা সামগ্ৰীৰ গুণগত মান উন্নতকৰণ

গ) উৎপাদিত সামগ্ৰীত ৰাসায়নিক দ্ৰব্য ইত্যাদি ব্যৱহাৰ নকৰি পৰম্পৰাগত সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাক বিজ্ঞানসন্মত কৰি তোলা

ঘ) বিপণনৰ ক্ষেত্ৰত মধ্যবোগী/দালালক পৰিহাৰ কৰা

৯.৫ প্ৰত্যাশিত সুফল

এই উপ-বিভাগত কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা প্ৰত্যাশিত সুফল আৰু তাৰ ভাগবতৰাৰ বিৱৰণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

৯.৫.১ কাঠ আৰু ঘাঁহৰ পৰা প্ৰত্যাশিত সুফল

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ উপৰোক্ত বিষয় তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল। এইসমূহ সুফল বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনস্থ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ মাধ্যমেৰে প্ৰত্যাশা কৰা হৈছে।

তালিকা- ১৪ ঃ কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ পৰা প্ৰত্যাশিত সুফলসমূহ

সামগ্ৰী	মাহ	বছৰ (নিৰ্দেশক)	পৰিমাণ
কাঠখৰি	২০১৬ বৰ্ষৰ আগষ্টৰ পৰা ২০১৭ৰ মাৰ্চ পৰ্যন্ত	২০১৬-১৭	শূন্য
ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
বাঁহ	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
খুঁটি	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য (ঘাঁহ)	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
এন টি এফ পি	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
মজুৰি	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য
অন্যান্য	ঐ	২০১৬-১৭	শূন্য

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

৯.৫.২ শ্বেয়াৰিং পদ্ধতি

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ বাবে সুফলসমূহৰ শ্বেয়াৰিং পদ্ধতি তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১৫ ঃ কছাৰীথল জে এফ এম চিৰ বাবে শ্বেয়াৰিং পদ্ধতি

পদ্ধতি	সামগ্ৰী
সমানভাৱে ভাগবতৰা কৰা হ'ব	বৰ্তমানৰ চৰকাৰী নিয়ম/অধিসূচনা অনুযায়ী
সদস্যসকলৰ দ্বাৰা মুক্তভাৱে সংগ্ৰহ কৰা হ'ব	ঐ
অন্যান্য পদ্ধতি	ঐ

উৎস ঃ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

১০। ৰূপায়ণ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ ভূমিকা আৰু দায়িত্ব

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা, প্ৰধানতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ভূমিকা আৰু দায়িত্ব সংক্ৰান্তীয় এটি ৰূপৰেখা তৈয়াৰ কৰা হৈছে। প্ৰতিটো উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথকভাৱে ৰূপৰেখাসমূহ তলত দিয়া হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	পৰিকল্পনা	জনশক্তি	প্ৰশিক্ষণ	তহবিল	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
জে এফ এম চি	✓	✓			✓	✓	✓
এন জি অ'	✓	✓	✓		✓	✓	
দক্ষতা সংস্থা	✓	✓	✓		✓		
বন বিভাগ	✓	✓		✓		✓	✓
অন্যান্য সংশ্লিষ্ট বিভাগ	✓	✓		✓			✓

গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জে এফ এম চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ সংস্থা	ভাৰত চৰকাৰ/নিগম
সৌৰশক্তি	✓	✓	✓	✓		✓
হাইব্ৰিড/সৌৰশক্তিৰ জৰিয়তে ষ্ট্ৰীট লাইট	✓	✓	✓	✓		✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন	✓	✓	✓			
এল পি জি	✓	✓		✓		✓
শক্তিচালিত পাম্প	✓	✓	✓	✓		✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ	✓	✓		✓	✓	✓
ৰাজহুৱা সভাঘৰ তথা জে এফ এম চি কাৰ্যালয়	✓	✓				
পথ	✓	✓	✓			
ৱাটছান (WATSAN)	✓	✓	✓	✓		✓
বিদ্যালয়	✓	✓				
স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি	✓	✓	✓	✓	✓	✓
জৈৱিক কৃষি/কেঁচুসাৰ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জেএফএমচি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সুৰক্ষা	✓	✓		✓		
বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা	✓	✓		✓	✓	
বসতিস্থান উন্নয়ন	✓	✓		✓		
নাৰ্চাৰী উন্নয়ন	✓	✓		✓	✓	
আৰ্দ্ৰ ভূমি সংৰক্ষণ	✓	✓		✓		
মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত	✓	✓		✓		✓
চাৰণ ভূমি নিয়ন্ত্ৰণ	✓	✓		✓		

১০.২ আৰ্থিক বিনিয়োগ আৰু বাজেট

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা, প্ৰধানতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজনৰ ভিত্তিত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাবে বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই সংক্ৰান্তীয় এখন সুসংহত তালিকা তলত দিয়া হ'ল।

ক্ৰমিক নং	পৰিকল্পনা	পৰিমাণ (টকা)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ বিষয়	পৰিমাণ (টকা)	মন্তব্য
১	দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ উৎপাদন		
৩	হাঁহ/মুৰ্গি পালন/মৎস্য পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	ব্যৱসায়-বাণিজ্য		
৬	হস্তশিল্প		
৭	সা-সৰঞ্জাম		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণীকৰণ		
৯	পেকেজিং আৰু বিপণন		
১০	শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ		
১১	আত্মসহায়ক গোট/জে এল জি/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ বিষয়	পৰিমাণ	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি		
২	হাইব্ৰিড-সৌৰশক্তিৰ দ্বাৰা ষ্ট্ৰীট লাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	এল পি জি		
৫	শক্তিচালিত পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	ৰাজহুৱা সভাঘৰ তথা জে এফ এম চি কাৰ্যালয়		
৮	পথ		
৯	ৱাটছান (WATSAN)		
১০	বিদ্যালয়		
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১২	জৈবিক কৃষি/কেঁচুসাৰ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্ৰমিক নং	কামৰ বিষয়	পৰিমাণ	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টৰ নাৰ্চাৰী		
২	৫০-১০০ হেক্টৰ কাঠখৰি গছৰ বন সৃজন		
৩	জলাশয়ৰ বালি নিষ্কাশন	৫,০০,০০০.০০	
৪	বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱৰোধী স্কোৱাড	১,০০,০০০.০০	
৫	শস্য বীমা	১০০,০০০.০০	
৬	জীৱন বীমা	২০০,০০০.০০	
৭	পশুধন বীমা	৫০,০০০.০০	
	মুঠ		

১০.৩ কৰ্ম পৰিকল্পনা আৰু ৰণনীতি ঃ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহক ৰূপায়ণ কৰাৰ বাবে তিনিটা পৰিকল্পনা যথাক্ৰমে গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা, বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ প্ৰতিটোৰে বাবে হ্ৰস্বম্যাদী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী কৰ্মপৰিকল্পনা আৰু ৰণকৌশল তৈয়াৰ কৰিব লাগিব। হ্ৰস্বম্যাদী পৰিকল্পনা ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘম্যাদী পৰিকল্পনা ৫-১০ বছৰৰ বাবে তৈয়াৰ কৰিব লাগিব।

জীৱিকা উন্নয়ন কৰ্মপৰিকল্পনা ঃ

জীৱিকা কৰ্মপৰিকল্পনা তিন ভাগত ভাগ কৰিব পাৰি। যেনে দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন আৰু মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ সকলোতকৈ বেছি প্ৰয়োজন হৈছে দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজনক মৌলিক পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতিৰ পৰ্যায় হিচাপে গণ্য কৰিব লাগিব। এবাৰ বৃত্তি আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পিছত গাঁৱৰ ইচ্ছুক পুৰুষসকলক আৰু মহিলাসকলৰ পৰ্যায় ক্ৰমে এক বছৰৰ ভিতৰত মৌলিক দক্ষতাত সক্ষম কৰি তুলিব লাগিব। এই সময়ৰ ভিতৰত কিছু প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভও কৰিব পাৰিব। গুণগত মানৰ ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি আৰু সকলোতকৈ বেছি বিপণনযোগ্য উৎপাদিত সামগ্ৰী বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব।

গ্ৰামোন্নয়ন কৰ্মপৰিকল্পনা ঃ

গ্ৰামোন্নয়নৰ কৰ্মপৰিকল্পনাক হ্ৰস্বম্যাদী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী হিচাপে ভাগ কৰিব পৰা যায়। হ্ৰস্বকালীন পৰিকল্পনাত সৌশক্তিৰ মাধ্যমেৰে পোহৰৰ ব্যৱস্থা কৰা, এল পি জি সংযোগ প্ৰদান, কমিউনিটী হল নিৰ্মাণ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ স্থাপন আৰু জল অনাময়ৰ চাহিদা পূৰণৰ বিষয়সমূহক চামিল কৰিব পৰা যায়। দীৰ্ঘম্যাদী পৰিকল্পনাত স্কুল গৃহ নিৰ্মাণ, স্বাস্থ্য সেৱা ব্যৱস্থাসমূহক চামিল কৰিব লাগিব। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে সিঞ্চন জলসিঞ্চন, শক্তিচালিত পাম্পসহ উন্নত ধৰণৰ যন্ত্ৰপাতি আৰু সা-সৰঞ্জাম প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব।

বনাঞ্চল উন্নয়ন কৰ্মপৰিকল্পনা ঃ বনাঞ্চল উন্নয়ন কৰ্মপৰিকল্পনাও হ্ৰস্বম্যাদী আৰু দীৰ্ঘম্যাদী হিচাপে বিভক্ত। হ্ৰস্বম্যাদী পৰিকল্পনাত আছে বনাঞ্চল সুৰক্ষা স্কোৱাড গঠন আৰু শক্তিশালী কৰা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি অপসাৰণ, বন্যজন্তুৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধ স্কোৱাড গঠন, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ, কাঠখৰি ৰোপণ ইত্যাদি। দীৰ্ঘম্যাদী পৰিকল্পনাত আছে বৃক্ষৰোপণ, ফচল উন্নতকৰণ আৰু বসতি উন্নয়নৰ বিষয়সমূহ।

১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

জে এফ এম চি ঃ আন্তঃগাঁথনিক সম্পদ আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যৰ পৰিপ্ৰেক্ষিততে জে এফ এম চিক সম্পদৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে উন্নত কৰি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত জে এফ এম চিৰ কাৰ্যালয় আৰু কমিউনিটি হলত প্ৰথম কাম হিচাপে কম্পিউটাৰ/টিভি আৰু জেনেৰেটৰসহ অন্যান্য আধুনিক সা-সৰঞ্জাম ৰাখিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ/তথ্য আৰু হিচাব ৰখা আৰু সেইসমূহ আপডেট কৰাৰ লগতে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ মাধ্যমেৰে জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা বঢ়াব লাগিব। তেওঁলোকৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা বঢ়োৱাৰ লগে লগে অন্যান্য বিভাগসমূহৰ উন্নয়ন কাৰ্যসূচী আৰু অংশীদাৰৰ বিধি-নিয়ম সম্পৰ্কে তেওঁলোকৰ মাজত সজাগতাও গঢ়ি তুলিব লাগিব।

পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নং	শিৰোনাম
I (ক)	ভাৰতৰ মানচিত্ৰত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান
I (খ)	কুকিছেড়াৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
II	জে এফ এম চিৰ প্ৰৱেশ পথ
III (ক)	জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন-পত্ৰ
III (খ)	চুক্তি পত্ৰ/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
IV	কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যবৃন্দ
V	কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ
VI	পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যসকলৰ তালিকা (স্বাক্ষৰিত তালিকা)
VII (ক)	কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্প্ৰদায় মানচিত্ৰ
VII (খ)	কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্পদ মানচিত্ৰ
VII (গ)	কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-বিপদ মানচিত্ৰ
VII (ঘ)	কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ ভেন ডায়েগ্ৰাম
VIII	কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী
IX (ক)	কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ (প্ৰস্তাৱিত) প্ৰশিক্ষণ তালিকা
IX (খ)	নাৰ্চাৰী প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (সমাপ্ত হোৱা)
X	আলোকচিত্ৰ
XI	জি পি এছ স্থানাংক
XII	এছ ডি পি প্ৰতিবেদন

পৰিশিষ্ট - I (ক)

ভাৰতৰ মানচিত্ৰত জে এফ এম চিৰ অৱস্থিতি

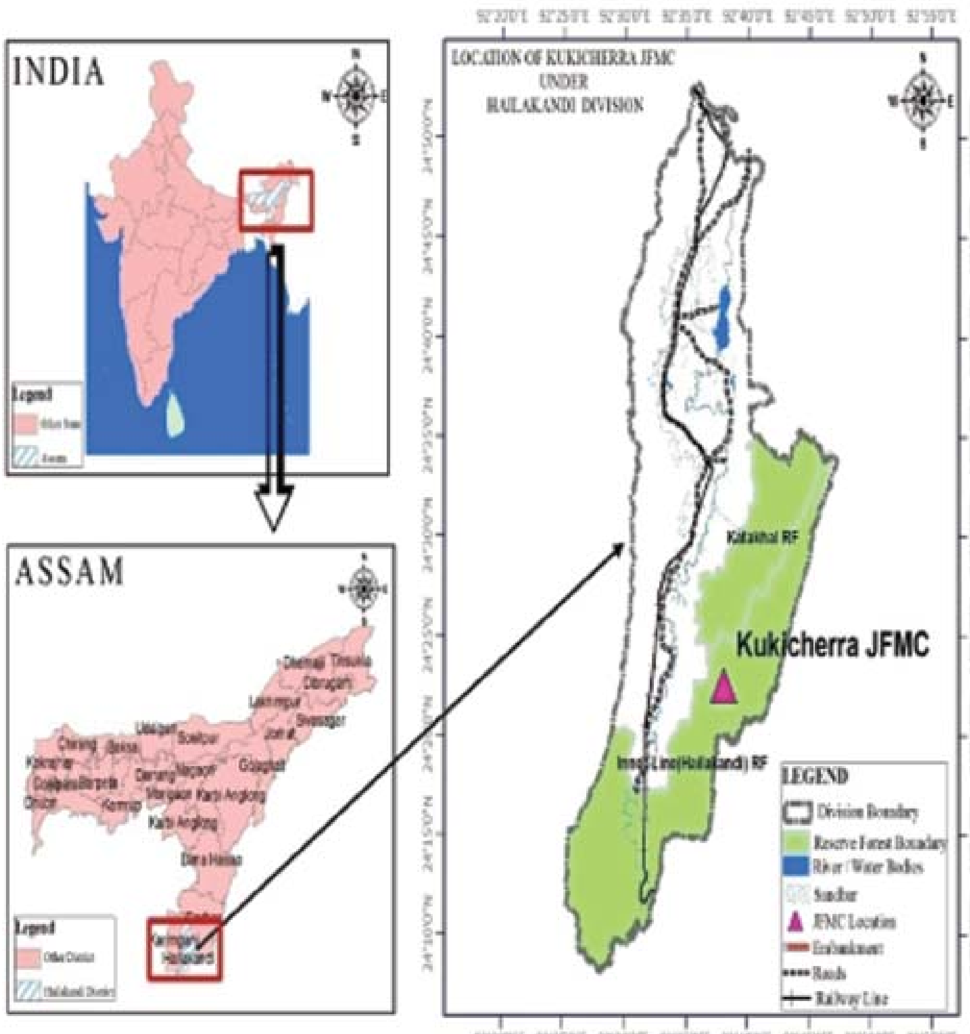

পৰিশিষ্ট - I (খ)

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ অৱস্থিতি

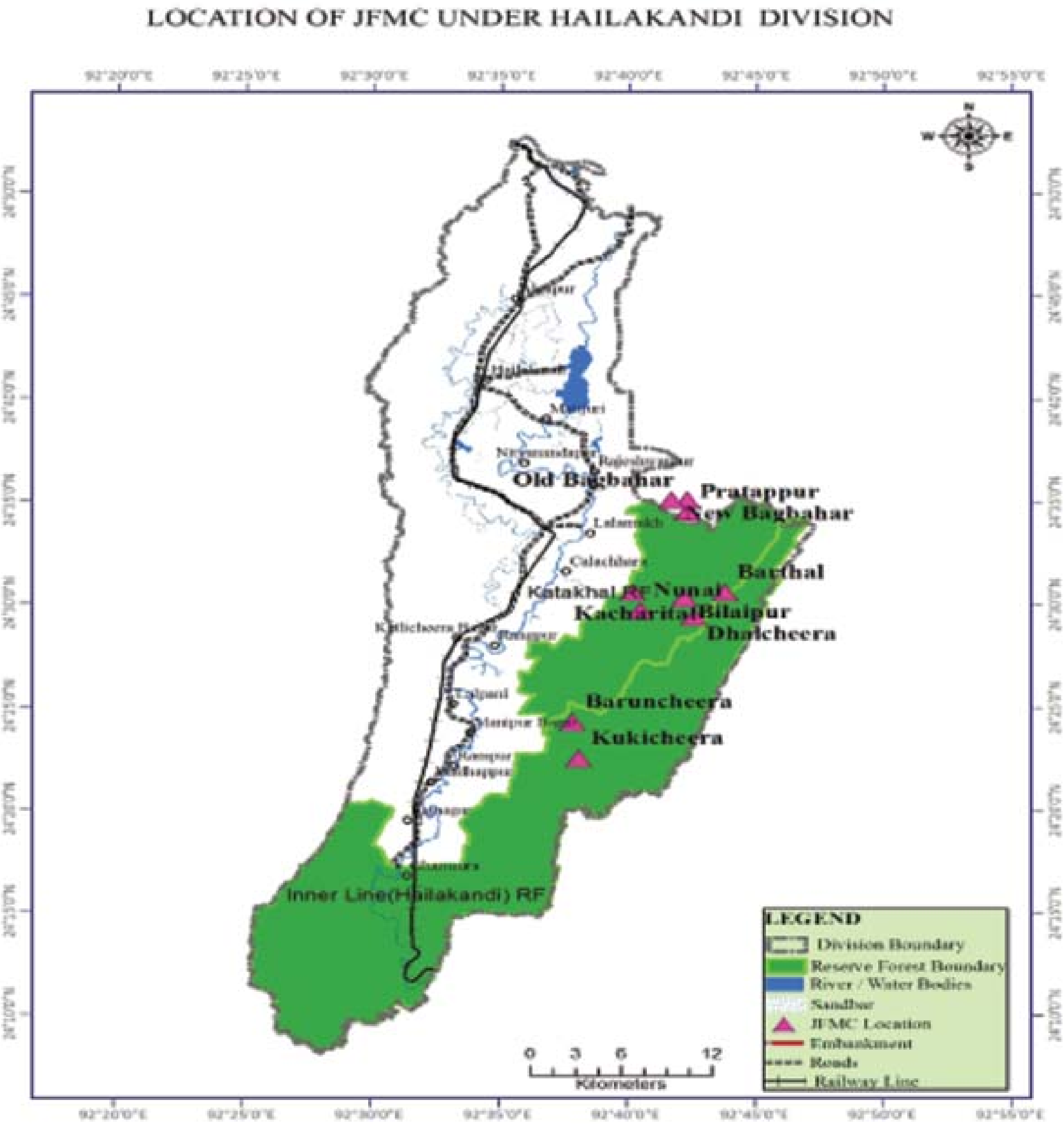

পৰিশিষ্ট - II

জে এফ এম চিৰ প্ৰৱেশ পথ

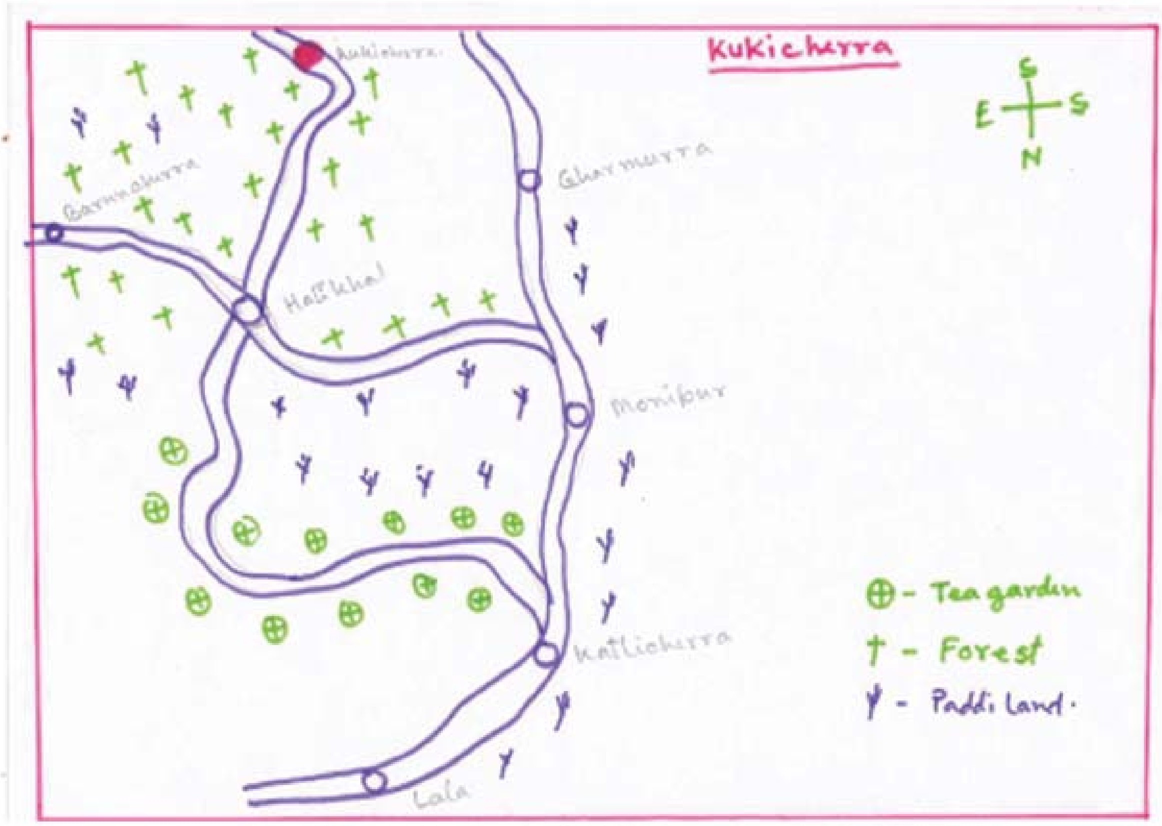

পৰিশিষ্ট - III (ক)

জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন-পত্ৰ

GOVT. OF ASSAM
OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER, HAILAKANDI DIVISION
CUM
OFFICE OF THE CHIEF EXECUTIVE OFFICER, HAILAKANDI FDA

OFFICE ORDER NO. HKD/1
Dated, Hailakandi
1st July' 2015

In exercising the provision conferred under Rule II (ii) of **the Assam Joint (People's Participation) Forestry Management Rules 1998** and as per the resolution of the beneficiaries meeting of Kukicherra JFMC, held on 30-06-2015. The JFMC is hereby renewed up to the year 2015-16 with the following office bearers in order to implement afforestation programs as well as ancillary works as provided in the said Rules 1998.

Name of the JFMC :- Kukicherra JFMC, Kukicherra Range
Registration No. :- SAC/HKD/21/ Dated 22-11-2006
List of office bearers :-

1. Sri Doyajoy Riang, President
2. Sri Manoj Kr. Sinha, Fr.-I, Member Secretary.
3. Sri Jayanta Riang, Member
4. Sri Antrojoy Riang, ,,
5. Sri Sangoram Riang, ,,
6. Sri Jola Riang, ,,
7. Sri Akhando Riang, ,,
8. Sri Phuilangrai Riang, ,,
9. Smti Falhunti Riang, ,,
10. Smti Debiarung Riang, ,,
11. Smti Pukhriti Riang, ,,

(Sri Gunin Saikia, DCF)
Divisional Forest Officer,
Hailakandi Division, Hailakandi
Cum FIU, Hailakandi.

Contd. P/2

পৰিশিষ্ট - IV

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ সংক্ষিপ্ত তথ্য

ক্ৰমিক নং	নাম	বয়স	ঠিকনা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	পদবী
১	শ্ৰী দয়াজয় ৰিয়াং	৭২	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	তৃতীয়	সভাপতি
২	শ্ৰীমনোজ কুমাৰ সিন্হা	৫০	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	উচ্চতৰ মাধ্যমিক উত্তীৰ্ণ	সদস্য সচিব
৩	শ্ৰী আখানন্দা ৰিয়াং	৫৫	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	পঞ্চম	সদস্য
৪	শ্ৰী ঝলা ৰিয়াং	৩৫	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	-	সদস্য
৫	মিছ ফাল্গুনি ৰিয়াং	২০	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	উচ্চ মাধ্যমিক	সদস্য
৬	শ্ৰীমতী পুকৃতি ৰিয়াং	৪১	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	-	সদস্য
৭	শ্ৰী ফুলাঙ্গৰাই ৰিয়াং	৬৮	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	-	সদস্য
৮	শ্ৰী আন্ত্ৰাজাই ৰিয়াং	৬৫	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	-	সদস্য
৯	শ্ৰী সুঙ্গোৰাম ৰিয়াং	৪৫	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জেলা ঃ হাইলাকান্দি	পঞ্চম	সদস্য
১০	শ্ৰী জয়ন্ত ৰিয়াং	৪৪	গ্ৰাম ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	পঞ্চম	সদস্য
১১	শ্ৰী দেললা ৰিয়াং	১৯	গাঁও ঃ কুকিছেড়া পোঃ অঃ কুকিছেড়া জিলা ঃ হাইলাকান্দি	অষ্টম	সদস্য

পৰিশিষ্ট - V

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ

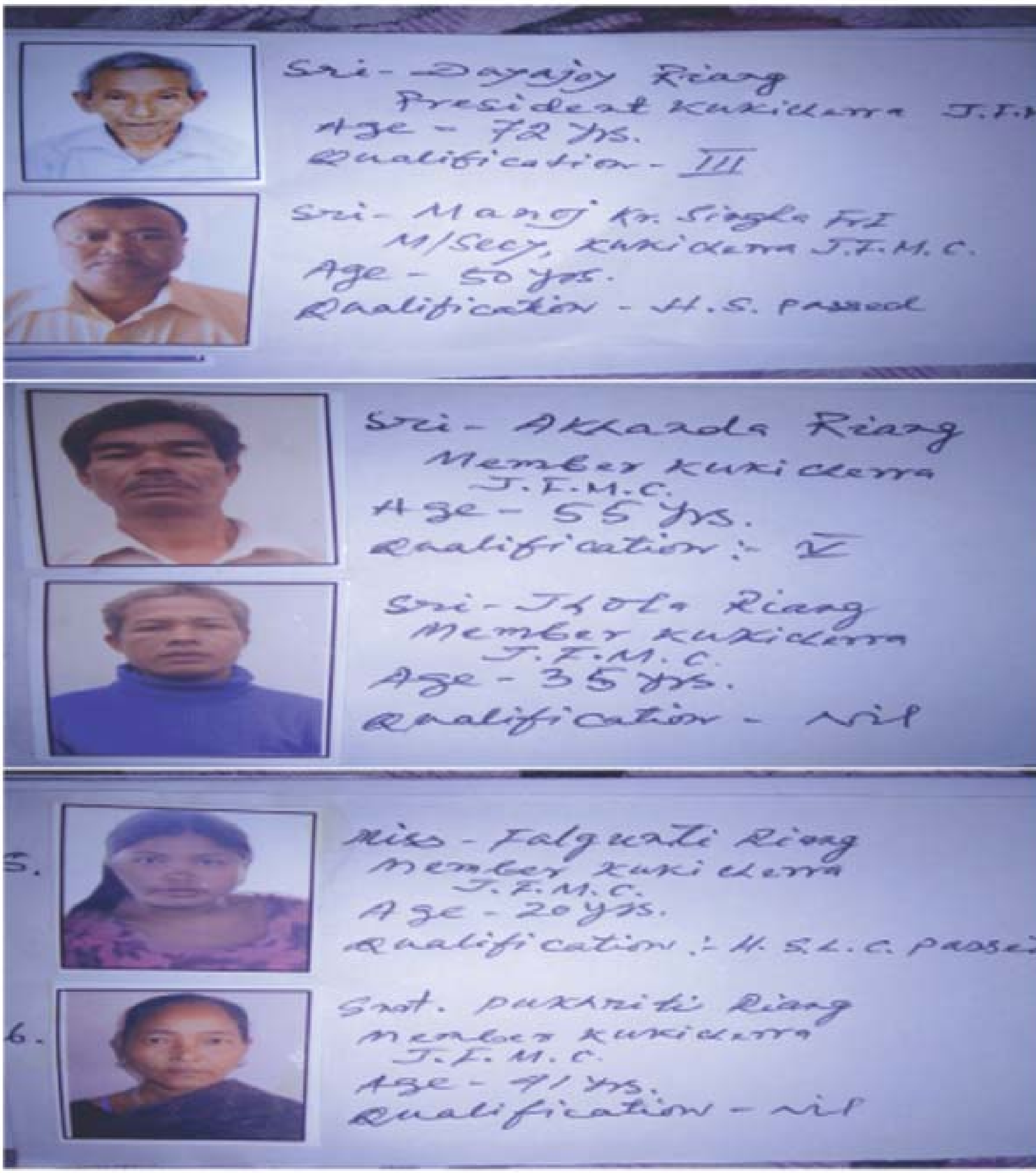

Contd...

7.
Sri- Fhuilangrai Riang
Member Kukicherra J.F.M.C.
Age- 68 yrs.
Qualification - nil
8.
Sri- Antrajoy Riang
Member Kukicherra J.F.M.C.
Age - 65 yrs.
Qualification :- Nil
9.
Sri- Suagoram Riang
Member Kukicherra J.F.M.C.
Age - 75 yrs.
Qualification :- V
10
Sri- Joyonta Riang
Member Kukicherra J.F.M.C.
Age - 47 yrs.
Qualification :- V passed
11.
Miss - Doloiarung Riang
Member Kukicherra J.F.M.C.
Age - 19 yrs.
Qualification :- VIII Passed

পৰিশিষ্ট - VI

পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যসকলৰ তালিকা

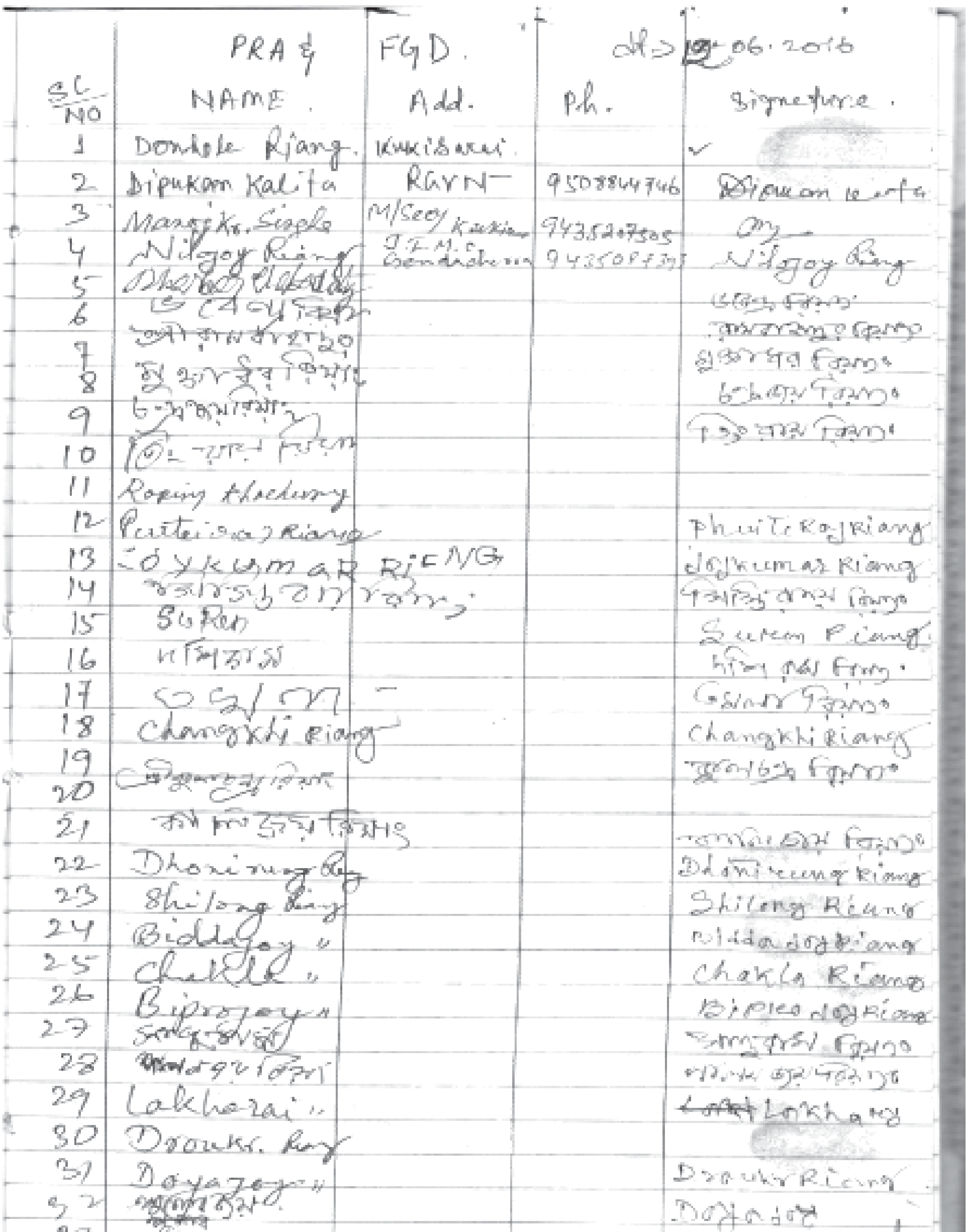

PRA & FGD. Dt. [illegible].06.2016

SL NO	NAME	Add.	Ph.	Signature
1	Donkale Riang	Kukisarai		✓
2	Dipukam Kalita	RGVN	9508844746	Dipukam Kalita
3	Manoj Kr. Singha	M/Secy Kukisarai	9435207505	[illegible]
4	Nilgoy Riang	S.I.M.C. Gondhoshera	94350[illegible]	Nilgoy Riang
5	[illegible]			[illegible]
6	[illegible]			[illegible]
7	[illegible]			[illegible]
8	[illegible]			[illegible]
9	[illegible]			[illegible]
10	[illegible]			
11	Roping Khachury			
12	Puiteirai Riang			Phuitikoj Riang
13	Joykumar Riang			Joykumar Riang
14	[illegible]			[illegible]
15	Suren			Suren Riang
16	[illegible]			[illegible]
17	[illegible]			[illegible]
18	Changkhi Riang			Changkhi Riang
19				[illegible]
20	[illegible]			
21	[illegible]			[illegible]
22	Dhonirung Riang			Dhonirung Riang
23	Shilong Riang			Shilong Riang
24	Biddajoy "			Biddajoy Riang
25	Chakla "			Chakla Riang
26	Biprojoy "			Biprojoy Riang
27	[illegible]			[illegible]
28	[illegible]			[illegible]
29	Lakhorai "			Lokhorai
30	Dronkr. Riang			
31	Doyajoy "			Dronkr Riang
32	[illegible]			Doyajoy
33	[illegible]			

dt- 12-6-2016

		Signature
34	Gunador Riang	Gunador Riang
35	Bikromjoy Riang	Bikramjoy Riang
36	Mothumjoy Riang	Mothum joy Riang
37	[illegible]	[illegible]
38	Sorbochandro	Sarbochandro
39	Sibjoy Riang	Sibjoy Riang
40	[illegible] রিয়াং	[illegible] রিয়াং
41	[illegible] রিয়াং	[illegible] রিয়াং
42	Rambhojoy Riang	Rambajoy Riang
43	Tula Ram Riang	Tula ram Riang
44	[illegible] রিয়াং	[illegible] রিয়াং
45	[illegible] রিয়াং	[illegible] রিয়াং
46	Milan Joy Riang	Milan Joy Riang
47	[illegible]	
48	Karbajoy	Karbajoy Riang
49	[illegible]	[illegible]
50	Adin Riang	Adin Riang
51	Joi Goham	Joi Goham Riang
52	[illegible] রিয়াং	[illegible] রিয়াং
53	[illegible] রিয়াং	[illegible] রিয়াং
54	Sonaton Riang	Sonaton Riang
55	Sason Joy Riang	Sason joy Riang
56	[illegible]	[illegible] রিয়াং
57	[illegible]	[illegible] রিয়াং
58	DHORAN JOY	Dhoranjoy Riang
59	[illegible]	[illegible] রিয়াং
60	Alido Riang	Alido Riang
61	Alekai Riang	Aleram Riang
62	[illegible]	
63	Hemondro Riang	Hemondro Riang
64	[illegible] রিয়াং	[illegible] রিয়াং
65	[illegible] রিয়াং	[illegible] রিয়াং

			[illegible] 6.	2016 Signature
66	Rojo Roy Riang			RojoRyRiang
67	[illegible]			[illegible]
68	Jolodoi Riang			Jolodok
69	[illegible]			[illegible]
70	[illegible]			[illegible]
71	Manchandra			manchondro
72	[illegible]			[illegible]
73	Dhona Ram Riang			Dhanuram
74	Pungfangjoy Riang			[illegible]
75	Juktijoy Riang			Jukti RY
76	[illegible]			
77	Chandro Riang			Chandro Riy
78	Entrajoy Riang			Entrajoy
79	Ronjoham Riang			Ronjoham
80	Menojoy Riang			Menojoy
81	Ajit Riang			Ajit
82	Bindajoy Riang			Bindajoy
83	Bornojoy Riang			Bornojoy
84	Doyajoy Riang			[illegible]
85	Manik Roy	RGVN		[illegible]

পৰিশিষ্ট - VII (ক)

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্প্ৰদায়ৰ মানচিত্ৰ

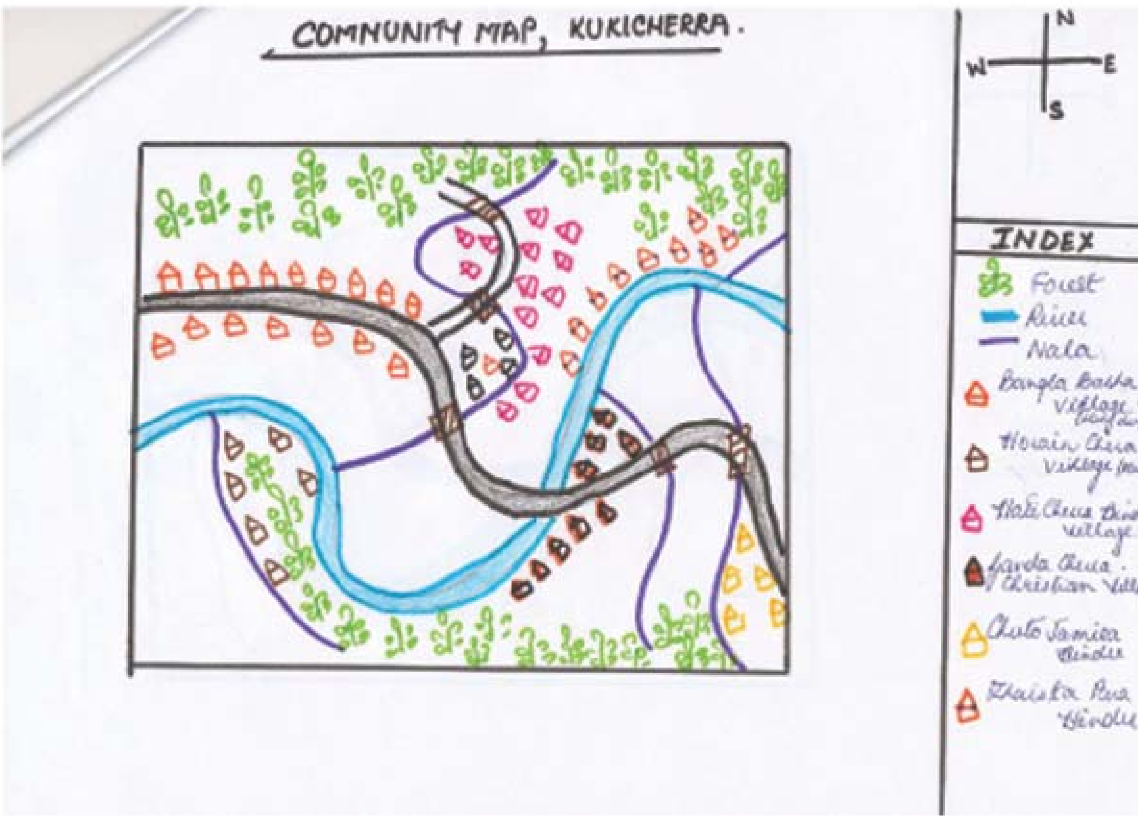

ফেচিলিটেটৰৰ নাম

১) মনোজ কুমাৰ সিংহ (জে এফ এম চি সদস্য সচিব)

পিতা ঃ প্ৰয়াত মনায়া সিংহ, গাঁও-ডাক ঃ কুকিচেড়া, জিলা ঃ হাইলাকান্দি

মোবাইল নং ঃ ৯৪৩৫২০৭৫০৫

২) দয়াজয় ৰিয়াং (জে এফ এম চি সভাপতি)

গাঁও-ডাক ঃ কুকিচেড়া, জিলা ঃ হাইলাকান্দি

৩) দিপুকণ কলিতা (আৰ জি ভি এন)

পিতা ঃ ভাৰত কলিতা, গাঁও ঃ মালিগাঁও, গুৱাহাটী-১১, মোবাইল নং ঃ ৯৫০৮৮৪৪৭৪৬

৪) মাণিক ৰয় (আৰ জি ভি এন)

পিতা ঃ প্ৰয়াত ধৰণী ৰয়, গাঁও ঃ কাটাখাল, শিলচৰ

মোবাইল নং ঃ ৯৮৫৪১৫২৩৯৭

পৰিশিষ্ট - VII (খ)

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-সম্পদৰ মানচিত্ৰ

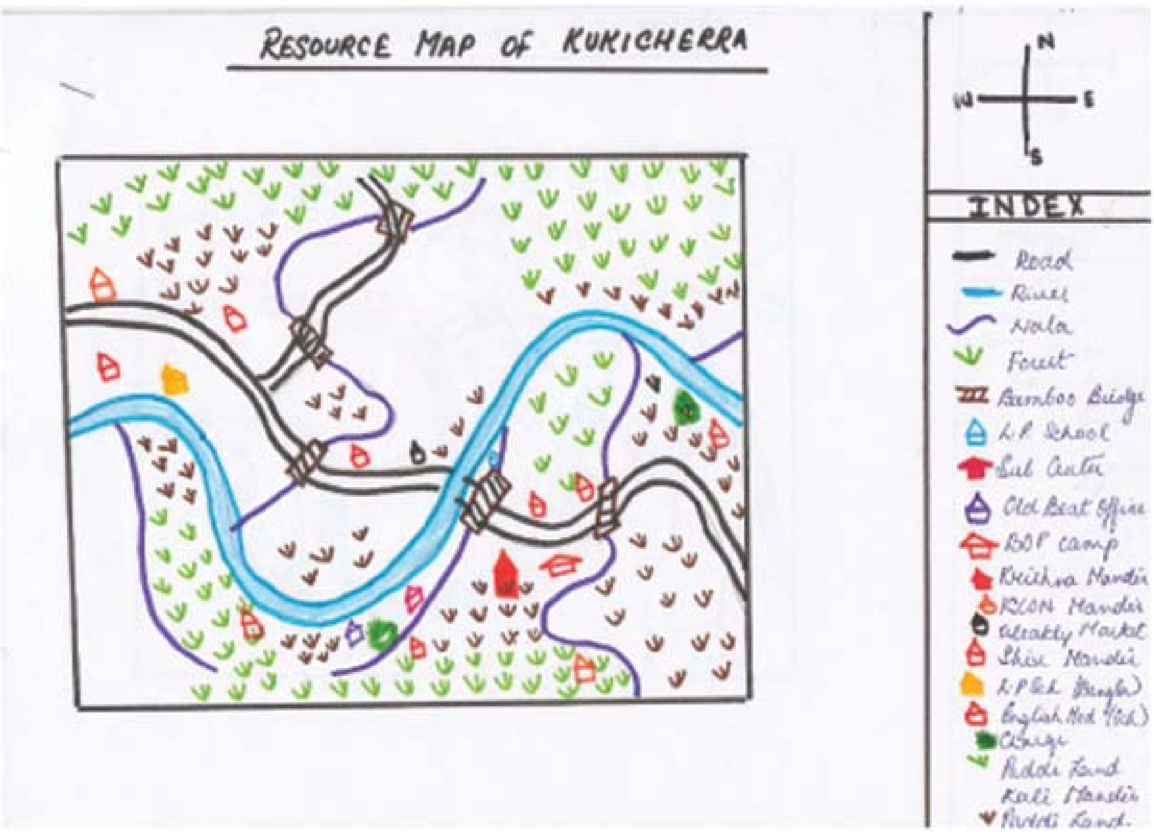

ফেচিলিটেটৰৰ নাম

১) মনোজ কুমাৰ সিংহ (জে এফ এম চি সদস্য সচিব)

পিতা ঃ প্ৰয়াত মনায়া সিংহ, গাঁও-ডাক ঃ কুকিচেড়া, জিলা ঃ হাইলাকান্দি

মোবাইল নং ঃ ৯৪৩৫২০৭৫০৫

২) দয়াজয় ৰিয়াং (জে এফ এম চি সভাপতি)

গাঁও-ডাক ঃ কুকিচেড়া, জিলা ঃ হাইলাকান্দি

৩) দিপুকণ কলিতা (আৰ জি ভি এন)

পিতা ঃ ভাৰত কলিতা, গাঁও ঃ মালিগাঁও, গুৱাহাটী-১১, মোবাইল নং ঃ ৯৫০৮৮৪৪৭৪৬

৪) মাণিক ৰয় (আৰ জি ভি এন)

পিতা ঃ প্ৰয়াত ধৰণী ৰয়, গাঁও ঃ কাটাখাল, শিলচৰ

মোবাইল নং ঃ ৯৮৫৪১৫২৩৯৭

পৰিশিষ্ট - VII (গ)

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ পি আৰ এ-বাধাসমূহৰ মানচিত্ৰ

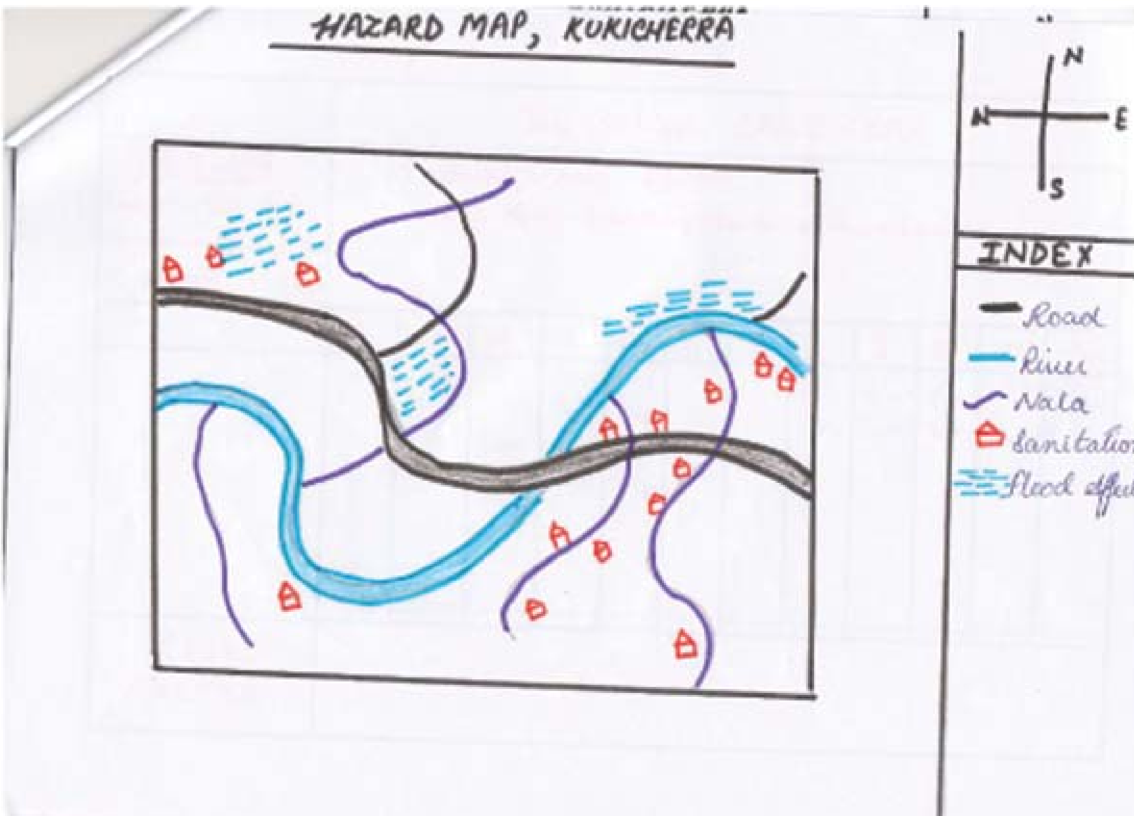

ফেচিলিটেটৰৰ নাম

১) মনোজ কুমাৰ সিংহ (জে এফ এম চি সদস্য সচিব)

পিতা ঃ প্ৰয়াত মনায়া সিংহ, গাঁও-ডাক ঃ কুকিচেড়া, জিলা ঃ হাইলাকান্দি

মোবাইল নং ঃ ৯৪৩৫২০৭৫০৫

২) দয়াজয় ৰিয়াং (জে এফ এম চি সভাপতি)

গাঁও-ডাক ঃ কুকিচেড়া, জিলা ঃ হাইলাকান্দি

৩) দিপুকণ কলিতা (আৰ জি ভি এন)

পিতা ঃ ভাৰত কলিতা, গাঁও ঃ মালিগাঁও, গুৱাহাটী-১১, মোবাইল নং ঃ ৯৫০৮৮৪৪৭৪৬

৪) মাণিক ৰয় (আৰ জি ভি এন)

পিতা ঃ প্ৰয়াত ধৰণী ৰয়, গাঁও ঃ কাটাখাল, শিলচৰ

মোবাইল নং ঃ ৯৮৫৪১৫২৩৯৭

পৰিশিষ্ট - VII (ঘ)

ককিছেড়াৰ ভেন ডায়েগ্ৰাম

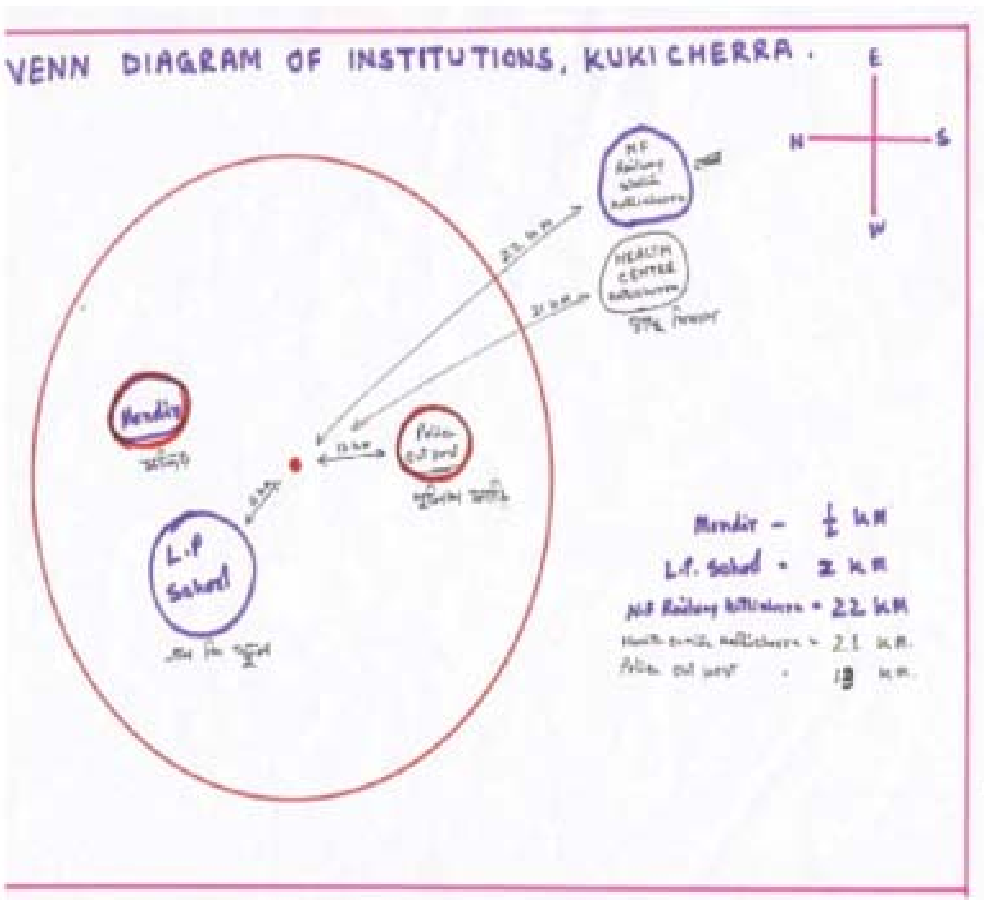

ফেচিলিটেটৰৰ নাম

১) মনোজ কুমাৰ সিংহ (জে এফ এম চি সদস্য সচিব)

পিতা ঃ প্ৰয়াত মনায়া সিংহ, গাঁও-ডাক ঃ কুকিচেড়া, জিলা ঃ হাইলাকান্দি

মোবাইল নং ঃ ৯৪৩৫২০৭৫০৫

২) দয়াজয় ৰিয়াং (জে এফ এম চি সভাপতি)

গাঁও-ডাক ঃ কুকিচেড়া, জিলা ঃ হাইলাকান্দি

৩) দিপুকণ কলিতা (আৰ জি ভি এন)

পিতা ঃ ভাৰত কলিতা, গাঁও ঃ মালিগাঁও, গুৱাহাটী-১১, মোবাইল নং ঃ ৯৫০৮৮৪৪৭৪৬

৪) মাণিক ৰয় (আৰ জি ভি এন)

পিতা ঃ প্ৰয়াত ধৰণী ৰয়, গাঁও ঃ কাটাখাল, শিলচৰ

মোবাইল নং ঃ ৯৮৫৪১৫২৩৯৭

পৰিশিষ্ট - VIII

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী

ENTRY POINT ACTIVITY FOR KUKICHERRA JFMC

RANK	ACTIVITY	DETAILS	BUDGET
1	Construction of community Hall with Tent house including Chair &Generetor.	At banglabasa near banglabasa LP school. Gps:-N24°22'35.8" E092°36'87.1" Size:	Rs11,11750/-
2	Constraction of Forest Road from banglabasa to haticherra.	Gps point: N24°22'40.4" E092°37'20.5"	Rs1168250/-
3	Ladies Toilet with water facility at banglabasa by providing tube-well.	GPS:- N- 24°22'37.3 E- 092°36'26.9 Size: 2.6 m x 1.30 m = 3.38 sqm.	Rs.2,20000/-

Approved

President
Kukicherra (A.P.F.B.C.)
J.F.M.C.

Member Secretary
Kukicherra (A.P.F.B.C.)

Range Forest Officer
Kukicherra Range

Divisional Forest Officer
Hailakandi Division
Hailakandi

পৰিশিষ্ট - IX (ক)

কুকিছেড়া জে এফ এম চিৰ (প্ৰস্তাৱিত) প্ৰশিক্ষণ তালিকা

ক্ৰমিক নং	নাম	বয়স	পুৰুষ /মহিলা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	প্ৰশিক্ষণৰ বৃত্তি
১	শ্ৰী নিলু ৰিয়াং	২২	পুৰুষ	উচ্চ মাধ্যমিক	কম্পিউটাৰ
২	শ্ৰী ফাল্গুনি ৰিয়াং	২০	পুৰুষ	হায়াৰ ছেকেণ্ডাৰী	কম্পিউটাৰ
৩	তাক্তারুং ৰিয়াং	১৭	মহিলা	সপ্তম	বয়ন
৪	মন্দিৰাং ৰিয়াং	১৫	মহিলা	ষষ্ঠ	বয়ন
৫	ৰেমনি ৰিয়াং	১৫	মহিলা	সপ্তম	চিলাই-এম্ব্ৰইডাৰী
৬	দনু ৰিয়াং	৩২	মহিলা	পঞ্চম	কুকুৰা পালন
৭	ববেন ৰিয়াং	৫২	মহিলা	পঞ্চম	কুকুৰা পালন
৮	সেবা ৰিয়াং	২২	মহিলা	ষষ্ঠ	কুকুৰা পালন
৯	দেবিয়াৰা ৰিয়াং	১৮	মহিলা	অষ্টম	চিলাই
১০	মন্দিৰাবাতি ৰিয়াং	১৭	মহিলা	ষষ্ঠ	চিলাই
১১	খুমচাং ৰিয়াং	১৫	মহিলা	সপ্তম	চিলাই
১২	সান্দুবি ৰিয়াং	১৬	মহিলা	সপ্তম	চিলাই
১৩	চন্দন ৰিয়াং	১৫	মহিলা	পঞ্চম	চিলাই
১৪	ঠাকুৰ ৰিয়াং	৩৫	পুৰুষ	চতুৰ্থ	কাঠফুলা
১৫	জয়াবাংৰাই ৰিয়াং	১৭	পুৰুষ	ষষ্ঠ	কাঠফুলা
১৬	সৃষ্টিয়াল ৰিয়াং	৫৪	পুৰুষ	চতুৰ্থ	কাঠফুলা
১৭	দনু ৰিয়াং	২২	মহিলা	সপ্তম	মেকানিকেল
১৮	ঝলা ৰিয়াং	৩৫	মহিলা	পঞ্চম	মেকানিকেল
১৯	একা ৰিয়াং	১৯	মহিলা	সপ্তম	ইলেকট্ৰিচিয়ান
২০	মদন ৰিয়াং	১৯	মহিলা	পঞ্চম	ইলেকট্ৰিচিয়ান

পৰিশিষ্ট - IX (খ)

নাৰ্ছাৰী প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (সমাপ্ত)

ক্ৰমিক নং	প্ৰাৰ্থীৰ নাম	অভিভাৱকৰ নাম	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	গাঁৱৰ নাম	বৃত্তিৰ নাম
১	কাৰ্বাজয় ৰিয়াং	প্ৰয়াত বাদুৰজয় ৰিয়াং	৪৩	পঞ্চম	কুকিছেড়া	নাৰ্ছাৰী টেক্নিচিয়ান
২	জয়মঙ্গল ৰিয়াং	প্ৰয়াত বুধিজয় ৰিয়াং	৪৮	পঞ্চম	কুকিছেড়া	নাৰ্ছাৰী টেক্নিচিয়ান
৩	মিলনজয় ৰিয়াং	মুক্তাদাৰ ৰিয়াং	৪০	তৃতীয়	কুকিছেড়া	নাৰ্ছাৰী টেক্নিচিয়ান
৪	চন্দ্ৰ ৰিয়াং	প্ৰয়াত কাশাৰাই ৰিয়াং	৫৫	-	কুকিছেড়া	নাৰ্ছাৰী টেক্নিচিয়ান
৫	সুবাজয় ৰিয়াং	দাতাৰাম ৰিয়াং	১৬	ষষ্ঠ	কুকিছেড়া	নাৰ্ছাৰী টেক্নিচিয়ান
৬	নৃপেন্দ্ৰ ৰিয়াং	কালিজয় ৰিয়াং	৪৫	সপ্তম	কুকিছেড়া	নাৰ্ছাৰী টেক্নিচিয়ান
৭	ঠাকুৰ ৰিয়াং	প্ৰয়াত বিলুম্বা ৰিয়াং	৪০	তৃতীয়	কুকিছেড়া	নাৰ্ছাৰী টেক্নিচিয়ান

পৰিশিষ্ট - X

ফটো ফাইল

এফ জি ডি

পি আৰ এ

কৃষি কাৰ্য

কলৰ খেতি

গাঁৱৰ মহিলাৰ বাঁহ সংগ্ৰহ

মৎস্য পালন

পৰিশিষ্ট - XI

জি পি এছ স্থানাংক

১। উত্তৰ — ২৪°২২' ৩০"

পৰিশিষ্ট - XII

এছ ডি পি প্ৰতিবেদন

হাইলাকান্দিৰ কুকিছেড়াত দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী

ফ্ৰেন্স ডেভেলপমেন্ট এজেন্সীৰ (এজেন্স ফ্ৰান্স ডি ডেভেলপমেন্ট) আৰ্থিক সাহায্যত আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'-ডাইভাৰ্ছিটী কনজাৰভেচন (এ পি এফ বি চি পি)ৰ অধীনত এটি দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হয়। হাইলাকান্দি বন সংমণ্ডলৰৰ অধীনস্থ কুকিছেড়াত কম্পেল' (কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'-প্লেনিং লাইভলিহুড অপৰ্চুনিটিজ)ৰ অংশীদাৰ আৰ জি ভি এনে এই দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণ কৰে।

বৃত্তিৰ নাম	আৰম্ভণিৰ তাৰিখ	শেষ কৰাৰ তাৰিখ	সৰঞ্জামৰ সংখ্যা আৰু ব্যয়	প্ৰশিক্ষাৰ্থীৰ সংখ্যা	প্ৰশিক্ষক/স্বীকৃতিদাতাৰ নাম
নাৰ্ছাৰী টেকনিচিয়ান	২৬-০৮-২০১৬	৩০-০৮-২০১৬	পলি বেগ, প্ৰশিক্ষণ কিট আৰু প্ৰচাৰ-পত্ৰিকা দিয়া হৈছে ১০,৪২৮ টকা	০৭	জিলা কৃষি কাৰ্যালয়, হাইলাকান্দি (উদ্যানশস্য বিভাগ)

কুকিছেড়াত (হাইলাকান্দি বনগাঁও) ২০১৬ চনৰ ২৬ আগষ্টত নাৰ্ছাৰী পৰিচালনা বিষয়ক দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী আৰম্ভ কৰা হয়। হাইলাকান্দিৰ ডি এফ অ' বি বিশ্বাসে এই কাৰ্যসূচী উদ্বোধন কৰে। এই উদ্বোধনী অনুষ্ঠানত উপস্থিত থকা অন্যান্যসকল হ'ল, জিৰিঘাট আঞ্চলিকৰ বনাঞ্চলিক বিষয়া দেৱাশিস চক্ৰৱৰ্তী, এ চি এফ অখিল দত্ত, বেলাইপুৰৰ লাট বিষয়া খুল্লাকপ্পা সিন্‌হা, ধলছেড়াৰ লাট বিষয়া পৰমেশ্বৰ দেৱনাথ আৰু আৰ জি ভি এনৰ কৰ্মচাৰীসকল।

ক্ষেত্ৰ পৰিদৰ্শন ঃ প্ৰশিক্ষণৰ অংশ হিচাপে প্ৰশিক্ষাৰ্থীসকলক দুৱাৰবন্দৰ শ্ৰীধৰ এপেক্স টিছু কালচাৰ লেবৰেটৰীলৈ এদিনৰ প্ৰদৰ্শনমূলক ভ্ৰমণৰ বাবে নিয়া হয়।

ৰাইজৰ মন্তব্য ঃ

নৃপেন্দ্ৰ ৰিয়াং নামৰ এজন প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে এনেধৰণৰ দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী আয়োজন কৰাৰ বাবে আৰ জি ভি এনক আন্তৰিক ধন্যবাদ জানায়। এই কাৰ্যসূচীয়ে তেওঁৰ জীৱিকা অৰ্জনৰ ক্ষেত্ৰত এক নতুন আৰু উন্নততৰ সম্ভাৱনাৰ দুৱাৰ মুকলি কৰা বুলি মন্তব্য কৰে।

ফটো গেলাৰী

কুকিছেড়াৰ প্ৰশিক্ষাৰ্থীসকলৰ ফটো

কুকিছেড়াৰ প্ৰশিক্ষাৰ্থীসকলৰ তালিকা

ক্ৰমিক নং	প্ৰাৰ্থীৰ নাম	অভিভাৱকৰ নাম	বয়স	শিক্ষাগত অৰ্হতা	গাঁৱৰ নাম	বৃত্তিৰ নাম
১	কাৰ্বাজয় ৰিয়াং	প্ৰয়াত বাদুৰজয় ৰিয়াং	৪৩	পঞ্চম	কুকিছেড়া	নাৰ্ছৰী টেক্‌নিচিয়ান
২	জয়মঙ্গল ৰিয়াং	প্ৰয়াত বুধিজয় ৰিয়াং	৪৮	পঞ্চম	কুকিছেড়া	নাৰ্ছৰী টেক্‌নিচিয়ান
৩	মিলনজয় ৰিয়াং	মুক্তাদাৰ ৰিয়াং	৪০	তৃতীয়	কুকিছেড়া	নাৰ্ছৰী টেক্‌নিচিয়ান
৪	চন্দ্ৰ ৰিয়াং	প্ৰয়াত কাশাৰাই ৰিয়াং	৫৫	-	কুকিছেড়া	নাৰ্ছৰী টেক্‌নিচিয়ান
৫	সুবাজয় ৰিয়াং	দাতাৰাম ৰিয়াং	১৬	ষষ্ঠ	কুকিছেড়া	নাৰ্ছৰী টেক্‌নিচিয়ান
৬	নৃপেন্দ্ৰ ৰিয়াং	কালিজয় ৰিয়াং	৪৫	সপ্তম	কুকিছেড়া	নাৰ্ছৰী টেক্‌নিচিয়ান
৭	ঠাকুৰ ৰিয়াং	প্ৰয়াত বিলুম্বা ৰিয়াং	৪০	তৃতীয়	কুকিছেড়া	নাৰ্ছৰী টেক্‌নিচিয়ান